

Opowiedział na redakcyi
Edward Michalek w Poznaniu.
Redakcyi: 1. as Wilhelmowski No. 8.
Biurowi: 1. as Wilhelmowski No. 8.
Dziennik Poznański
wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Przykładowe odczytanie się w redakcyi
po 2 str.
Cena ogłoszeń (inzeracji):
za pierwszą kolumnę 1 str. 6 fen. — Reklamę od
wiersza drugiego 3 str. 6 fen. (incl. tona).
Lisy
do redakcyi, administracyi i ekspedycyi winny być
frankowane.

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Przedpłata kwartalna
na 3 m. 18 str. w mon. 1871.
na 6 m. 36 str. w mon. 1871.
na 9 m. 54 str. w mon. 1871.
na 12 m. 72 str. w mon. 1871.
na 15 m. 90 str. w mon. 1871.
na 18 m. 108 str. w mon. 1871.
na 21 m. 126 str. w mon. 1871.
na 24 m. 144 str. w mon. 1871.
na 27 m. 162 str. w mon. 1871.
na 30 m. 180 str. w mon. 1871.
na 33 m. 198 str. w mon. 1871.
na 36 m. 216 str. w mon. 1871.
na 39 m. 234 str. w mon. 1871.
na 42 m. 252 str. w mon. 1871.
na 45 m. 270 str. w mon. 1871.
na 48 m. 288 str. w mon. 1871.
na 51 m. 306 str. w mon. 1871.
na 54 m. 324 str. w mon. 1871.
na 57 m. 342 str. w mon. 1871.
na 60 m. 360 str. w mon. 1871.
na 63 m. 378 str. w mon. 1871.
na 66 m. 396 str. w mon. 1871.
na 69 m. 414 str. w mon. 1871.
na 72 m. 432 str. w mon. 1871.
na 75 m. 450 str. w mon. 1871.
na 78 m. 468 str. w mon. 1871.
na 81 m. 486 str. w mon. 1871.
na 84 m. 504 str. w mon. 1871.
na 87 m. 522 str. w mon. 1871.
na 90 m. 540 str. w mon. 1871.
na 93 m. 558 str. w mon. 1871.
na 96 m. 576 str. w mon. 1871.
na 99 m. 594 str. w mon. 1871.
na 102 m. 612 str. w mon. 1871.
na 105 m. 630 str. w mon. 1871.
na 108 m. 648 str. w mon. 1871.
na 111 m. 666 str. w mon. 1871.
na 114 m. 684 str. w mon. 1871.
na 117 m. 702 str. w mon. 1871.
na 120 m. 720 str. w mon. 1871.
na 123 m. 738 str. w mon. 1871.
na 126 m. 756 str. w mon. 1871.
na 129 m. 774 str. w mon. 1871.
na 132 m. 792 str. w mon. 1871.
na 135 m. 810 str. w mon. 1871.
na 138 m. 828 str. w mon. 1871.
na 141 m. 846 str. w mon. 1871.
na 144 m. 864 str. w mon. 1871.
na 147 m. 882 str. w mon. 1871.
na 150 m. 900 str. w mon. 1871.
na 153 m. 918 str. w mon. 1871.
na 156 m. 936 str. w mon. 1871.
na 159 m. 954 str. w mon. 1871.
na 162 m. 972 str. w mon. 1871.
na 165 m. 990 str. w mon. 1871.
na 168 m. 1008 str. w mon. 1871.
na 171 m. 1026 str. w mon. 1871.
na 174 m. 1044 str. w mon. 1871.
na 177 m. 1062 str. w mon. 1871.
na 180 m. 1080 str. w mon. 1871.
na 183 m. 1098 str. w mon. 1871.
na 186 m. 1116 str. w mon. 1871.
na 189 m. 1134 str. w mon. 1871.
na 192 m. 1152 str. w mon. 1871.
na 195 m. 1170 str. w mon. 1871.
na 198 m. 1188 str. w mon. 1871.
na 201 m. 1206 str. w mon. 1871.
na 204 m. 1224 str. w mon. 1871.
na 207 m. 1242 str. w mon. 1871.
na 210 m. 1260 str. w mon. 1871.
na 213 m. 1278 str. w mon. 1871.
na 216 m. 1296 str. w mon. 1871.
na 219 m. 1314 str. w mon. 1871.
na 222 m. 1332 str. w mon. 1871.
na 225 m. 1350 str. w mon. 1871.
na 228 m. 1368 str. w mon. 1871.
na 231 m. 1386 str. w mon. 1871.
na 234 m. 1404 str. w mon. 1871.
na 237 m. 1422 str. w mon. 1871.
na 240 m. 1440 str. w mon. 1871.
na 243 m. 1458 str. w mon. 1871.
na 246 m. 1476 str. w mon. 1871.
na 249 m. 1494 str. w mon. 1871.
na 252 m. 1512 str. w mon. 1871.
na 255 m. 1530 str. w mon. 1871.
na 258 m. 1548 str. w mon. 1871.
na 261 m. 1566 str. w mon. 1871.
na 264 m. 1584 str. w mon. 1871.
na 267 m. 1602 str. w mon. 1871.
na 270 m. 1620 str. w mon. 1871.
na 273 m. 1638 str. w mon. 1871.
na 276 m. 1656 str. w mon. 1871.
na 279 m. 1674 str. w mon. 1871.
na 282 m. 1692 str. w mon. 1871.
na 285 m. 1710 str. w mon. 1871.
na 288 m. 1728 str. w mon. 1871.
na 291 m. 1746 str. w mon. 1871.
na 294 m. 1764 str. w mon. 1871.
na 297 m. 1782 str. w mon. 1871.
na 300 m. 1800 str. w mon. 1871.
na 303 m. 1818 str. w mon. 1871.
na 306 m. 1836 str. w mon. 1871.
na 309 m. 1854 str. w mon. 1871.
na 312 m. 1872 str. w mon. 1871.
na 315 m. 1890 str. w mon. 1871.
na 318 m. 1908 str. w mon. 1871.
na 321 m. 1926 str. w mon. 1871.
na 324 m. 1944 str. w mon. 1871.
na 327 m. 1962 str. w mon. 1871.
na 330 m. 1980 str. w mon. 1871.
na 333 m. 1998 str. w mon. 1871.
na 336 m. 2016 str. w mon. 1871.
na 339 m. 2034 str. w mon. 1871.
na 342 m. 2052 str. w mon. 1871.
na 345 m. 2070 str. w mon. 1871.
na 348 m. 2088 str. w mon. 1871.
na 351 m. 2106 str. w mon. 1871.
na 354 m. 2124 str. w mon. 1871.
na 357 m. 2142 str. w mon. 1871.
na 360 m. 2160 str. w mon. 1871.
na 363 m. 2178 str. w mon. 1871.
na 366 m. 2196 str. w mon. 1871.
na 369 m. 2214 str. w mon. 1871.
na 372 m. 2232 str. w mon. 1871.
na 375 m. 2250 str. w mon. 1871.
na 378 m. 2268 str. w mon. 1871.
na 381 m. 2286 str. w mon. 1871.
na 384 m. 2304 str. w mon. 1871.
na 387 m. 2322 str. w mon. 1871.
na 390 m. 2340 str. w mon. 1871.
na 393 m. 2358 str. w mon. 1871.
na 396 m. 2376 str. w mon. 1871.
na 399 m. 2394 str. w mon. 1871.
na 402 m. 2412 str. w mon. 1871.
na 405 m. 2430 str. w mon. 1871.
na 408 m. 2448 str. w mon. 1871.
na 411 m. 2466 str. w mon. 1871.
na 414 m. 2484 str. w mon. 1871.
na 417 m. 2502 str. w mon. 1871.
na 420 m. 2520 str. w mon. 1871.
na 423 m. 2538 str. w mon. 1871.
na 426 m. 2556 str. w mon. 1871.
na 429 m. 2574 str. w mon. 1871.
na 432 m. 2592 str. w mon. 1871.
na 435 m. 2610 str. w mon. 1871.
na 438 m. 2628 str. w mon. 1871.
na 441 m. 2646 str. w mon. 1871.
na 444 m. 2664 str. w mon. 1871.
na 447 m. 2682 str. w mon. 1871.
na 450 m. 2700 str. w mon. 1871.
na 453 m. 2718 str. w mon. 1871.
na 456 m. 2736 str. w mon. 1871.
na 459 m. 2754 str. w mon. 1871.
na 462 m. 2772 str. w mon. 1871.
na 465 m. 2790 str. w mon. 1871.
na 468 m. 2808 str. w mon. 1871.
na 471 m. 2826 str. w mon. 1871.
na 474 m. 2844 str. w mon. 1871.
na 477 m. 2862 str. w mon. 1871.
na 480 m. 2880 str. w mon. 1871.
na 483 m. 2898 str. w mon. 1871.
na 486 m. 2916 str. w mon. 1871.
na 489 m. 2934 str. w mon. 1871.
na 492 m. 2952 str. w mon. 1871.
na 495 m. 2970 str. w mon. 1871.
na 498 m. 2988 str. w mon. 1871.
na 501 m. 3006 str. w mon. 1871.
na 504 m. 3024 str. w mon. 1871.
na 507 m. 3042 str. w mon. 1871.
na 510 m. 3060 str. w mon. 1871.
na 513 m. 3078 str. w mon. 1871.
na 516 m. 3096 str. w mon. 1871.
na 519 m. 3114 str. w mon. 1871.
na 522 m. 3132 str. w mon. 1871.
na 525 m. 3150 str. w mon. 1871.
na 528 m. 3168 str. w mon. 1871.
na 531 m. 3186 str. w mon. 1871.
na 534 m. 3204 str. w mon. 1871.
na 537 m. 3222 str. w mon. 1871.
na 540 m. 3240 str. w mon. 1871.
na 543 m. 3258 str. w mon. 1871.
na 546 m. 3276 str. w mon. 1871.
na 549 m. 3294 str. w mon. 1871.
na 552 m. 3312 str. w mon. 1871.
na 555 m. 3330 str. w mon. 1871.
na 558 m. 3348 str. w mon. 1871.
na 561 m. 3366 str. w mon. 1871.
na 564 m. 3384 str. w mon. 1871.
na 567 m. 3402 str. w mon. 1871.
na 570 m. 3420 str. w mon. 1871.
na 573 m. 3438 str. w mon. 1871.
na 576 m. 3456 str. w mon. 1871.
na 579 m. 3474 str. w mon. 1871.
na 582 m. 3492 str. w mon. 1871.
na 585 m. 3510 str. w mon. 1871.
na 588 m. 3528 str. w mon. 1871.
na 591 m. 3546 str. w mon. 1871.
na 594 m. 3564 str. w mon. 1871.
na 597 m. 3582 str. w mon. 1871.
na 600 m. 3600 str. w mon. 1871.
na 603 m. 3618 str. w mon. 1871.
na 606 m. 3636 str. w mon. 1871.
na 609 m. 3654 str. w mon. 1871.
na 612 m. 3672 str. w mon. 1871.
na 615 m. 3690 str. w mon. 1871.
na 618 m. 3708 str. w mon. 1871.
na 621 m. 3726 str. w mon. 1871.
na 624 m. 3744 str. w mon. 1871.
na 627 m. 3762 str. w mon. 1871.
na 630 m. 3780 str. w mon. 1871.
na 633 m. 3798 str. w mon. 1871.
na 636 m. 3816 str. w mon. 1871.
na 639 m. 3834 str. w mon. 1871.
na 642 m. 3852 str. w mon. 1871.
na 645 m. 3870 str. w mon. 1871.
na 648 m. 3888 str. w mon. 1871.
na 651 m. 3906 str. w mon. 1871.
na 654 m. 3924 str. w mon. 1871.
na 657 m. 3942 str. w mon. 1871.
na 660 m. 3960 str. w mon. 1871.
na 663 m. 3978 str. w mon. 1871.
na 666 m. 3996 str. w mon. 1871.
na 669 m. 4014 str. w mon. 1871.
na 672 m. 4032 str. w mon. 1871.
na 675 m. 4050 str. w mon. 1871.
na 678 m. 4068 str. w mon. 1871.
na 681 m. 4086 str. w mon. 1871.
na 684 m. 4104 str. w mon. 1871.
na 687 m. 4122 str. w mon. 1871.
na 690 m. 4140 str. w mon. 1871.
na 693 m. 4158 str. w mon. 1871.
na 696 m. 4176 str. w mon. 1871.
na 699 m. 4194 str. w mon. 1871.
na 702 m. 4212 str. w mon. 1871.
na 705 m. 4230 str. w mon. 1871.
na 708 m. 4248 str. w mon. 1871.
na 711 m. 4266 str. w mon. 1871.
na 714 m. 4284 str. w mon. 1871.
na 717 m. 4302 str. w mon. 1871.
na 720 m. 4320 str. w mon. 1871.
na 723 m. 4338 str. w mon. 1871.
na 726 m. 4356 str. w mon. 1871.
na 729 m. 4374 str. w mon. 1871.
na 732 m. 4392 str. w mon. 1871.
na 735 m. 4410 str. w mon. 1871.
na 738 m. 4428 str. w mon. 1871.
na 741 m. 4446 str. w mon. 1871.
na 744 m. 4464 str. w mon. 1871.
na 747 m. 4482 str. w mon. 1871.
na 750 m. 4500 str. w mon. 1871.
na 753 m. 4518 str. w mon. 1871.
na 756 m. 4536 str. w mon. 1871.
na 759 m. 4554 str. w mon. 1871.
na 762 m. 4572 str. w mon. 1871.
na 765 m. 4590 str. w mon. 1871.
na 768 m. 4608 str. w mon. 1871.
na 771 m. 4626 str. w mon. 1871.
na 774 m. 4644 str. w mon. 1871.
na 777 m. 4662 str. w mon. 1871.
na 780 m. 4680 str. w mon. 1871.
na 783 m. 4698 str. w mon. 1871.
na 786 m. 4716 str. w mon. 1871.
na 789 m. 4734 str. w mon. 1871.
na 792 m. 4752 str. w mon. 1871.
na 795 m. 4770 str. w mon. 1871.
na 798 m. 4788 str. w mon. 1871.
na 801 m. 4806 str. w mon. 1871.
na 804 m. 4824 str. w mon. 1871.
na 807 m. 4842 str. w mon. 1871.
na 810 m. 4860 str. w mon. 1871.
na 813 m. 4878 str. w mon. 1871.
na 816 m. 4896 str. w mon. 1871.
na 819 m. 4914 str. w mon. 1871.
na 822 m. 4932 str. w mon. 1871.
na 825 m. 4950 str. w mon. 1871.
na 828 m. 4968 str. w mon. 1871.
na 831 m. 4986 str. w mon. 1871.
na 834 m. 5004 str. w mon. 1871.
na 837 m. 5022 str. w mon. 1871.
na 840 m. 5040 str. w mon. 1871.
na 843 m. 5058 str. w mon. 1871.
na 846 m. 5076 str. w mon. 1871.
na 849 m. 5094 str. w mon. 1871.
na 852 m. 5112 str. w mon. 1871.
na 855 m. 5130 str. w mon. 1871.
na 858 m. 5148 str. w mon. 1871.
na 861 m. 5166 str. w mon. 1871.
na 864 m. 5184 str. w mon. 1871.
na 867 m. 5202 str. w mon. 1871.
na 870 m. 5220 str. w mon. 1871.
na 873 m. 5238 str. w mon. 1871.
na 876 m. 5256 str. w mon. 1871.
na 879 m. 5274 str. w mon. 1871.
na 882 m. 5292 str. w mon. 1871.
na 885 m. 5310 str. w mon. 1871.
na 888 m. 5328 str. w mon. 1871.
na 891 m. 5346 str. w mon. 1871.
na 894 m. 5364 str. w mon. 1871.
na 897 m. 5382 str. w mon. 1871.
na 900 m. 5400 str. w mon. 1871.
na 903 m. 5418 str. w mon. 1871.
na 906 m. 5436 str. w mon. 1871.
na 909 m. 5454 str. w mon. 1871.
na 912 m. 5472 str. w mon. 1871.
na 915 m. 5490 str. w mon. 1871.
na 918 m. 5508 str. w mon. 1871.
na 921 m. 5526 str. w mon. 1871.
na 924 m. 5544 str. w mon. 1871.
na 927 m. 5562 str. w mon. 1871.
na 930 m. 5580 str. w mon. 1871.
na 933 m. 5598 str. w mon. 1871.
na 936 m. 5616 str. w mon. 1871.
na 939 m. 5634 str. w mon. 1871.
na 942 m. 5652 str. w mon. 1871.
na 945 m. 5670 str. w mon. 1871.
na 948 m. 5688 str. w mon. 1871.
na 951 m. 5706 str. w mon. 1871.
na 954 m. 5724 str. w mon. 1871.
na 957 m. 5742 str. w mon. 1871.
na 960 m. 5760 str. w mon. 1871.
na 963 m. 5778 str. w mon. 1871.
na 966 m. 5796 str. w mon. 1871.
na 969 m. 5814 str. w mon. 1871.
na 972 m. 5832 str. w mon. 1871.
na 975 m. 5850 str. w mon. 1871.
na 978 m. 5868 str. w mon. 1871.
na 981 m. 5886 str. w mon. 1871.
na 984 m. 5904 str. w mon. 1871.
na 987 m. 5922 str. w mon. 1871.
na 990 m. 5940 str. w mon. 1871.
na 993 m. 5958 str. w mon. 1871.
na 996 m. 5976 str. w mon. 1871.
na 999 m. 5994 str. w mon. 1871.
na 1002 m. 6012 str. w mon. 1871.
na 1005 m. 6030 str. w mon. 1871.
na 1008 m. 6048 str. w mon. 1871.
na 1011 m. 6066 str. w mon. 1871.
na 1014 m. 6084 str. w mon. 1871.
na 1017 m. 6102 str. w mon. 1871.
na 1020 m. 6120 str. w mon. 1871.
na 1023 m. 6138 str. w mon. 1871.
na 1026 m. 6156 str. w mon. 1871.
na 1029 m. 6174 str. w mon. 1871.
na 1032 m. 6192 str. w mon. 1871.
na 1035 m. 6210 str. w mon. 1871.
na 1038 m. 6228 str. w mon. 1871.
na 1041 m. 6246 str. w mon. 1871.
na 1044 m. 6264 str. w mon. 1871.
na 1047 m. 6282 str. w mon. 1871.
na 1050 m. 6300 str. w mon. 1871.
na 1053 m. 6318 str. w mon. 1871.
na 1056 m. 6336 str. w mon. 1871.
na 1059 m. 6354 str. w mon. 1871.
na 1062 m. 6372 str. w mon. 1871.
na 1065 m. 6390 str. w mon. 1871.
na 1068 m. 6408 str. w mon. 1871.
na 1071 m. 6426 str. w mon. 1871.
na 1074 m. 6444 str. w mon. 1871.
na 1077 m. 6462 str. w mon. 1871.
na 1080 m. 6480 str. w mon. 1871.
na 1083 m. 6498 str. w mon. 1871.
na 1086 m. 6516 str. w mon. 1871.
na 1089 m. 6534 str. w mon. 1871.
na 1092 m. 6552 str. w mon. 1871.
na 1095 m. 6570 str. w mon. 1871.
na 1098 m. 6588 str. w mon. 1871.
na 1101 m. 6606 str. w mon. 1871.
na 1104 m. 6624 str. w mon. 1871.
na 1107 m. 6642 str. w mon. 1871.
na 1110 m. 6660 str. w mon. 1871.
na 1113 m. 6678 str. w mon. 1871.
na 1116 m. 6696 str. w mon. 1871.
na 1119 m. 6714 str. w mon. 1871.
na 1122 m. 6732 str. w mon. 1871.
na 1125 m. 6750 str. w mon. 1871.
na 1128 m. 6768 str. w mon. 1871.
na 1131 m. 6786 str. w mon. 1871.
na 1134 m. 6804 str. w mon. 1871.
na 1137 m. 6822 str. w mon. 1871.
na 1140 m. 6840 str. w mon. 1871.
na 1143 m. 6858 str. w mon. 1871.
na 1146 m. 6876 str. w mon. 1871.
na 1149 m. 6894 str. w mon. 1871.
na 1152 m. 6912 str. w mon. 1871.
na 1155 m. 6930 str. w mon. 1871.
na 1158 m. 6948 str. w mon. 1871.
na 1161 m. 6966 str. w mon. 1871.
na 1164 m. 6984 str. w mon. 1871.
na 1167 m. 7002 str. w mon. 1871.
na 1170 m. 7020 str. w mon. 1871.
na 1173 m. 7038 str. w mon. 1871.
na 1176 m. 7056 str. w mon. 1871.
na 1179 m. 7074 str. w mon. 1871.
na 1182 m. 7092 str. w mon. 1871.
na 1185 m. 7110 str. w mon. 1871.
na 1188 m. 7128 str. w mon. 1871.
na 1191 m. 7146 str. w mon. 1871.
na 1194 m. 7164 str. w mon. 1871.
na 1197 m. 7182 str. w mon. 1871.
na 1200 m. 7200 str. w mon. 1871.
na 1203 m. 7218 str. w mon. 1871.
na 1206 m. 7236 str. w mon. 1871.
na 1209 m. 7254 str. w mon. 1871.
na 1212 m. 7272 str. w mon. 1871.
na 1215 m. 7290 str. w mon. 1871.
na 1218 m. 7308 str. w mon. 1871.
na 1221 m. 7326 str. w mon. 1871.
na 1224 m. 7344 str. w mon. 1871.
na 1227 m. 7362 str. w mon. 1871.
na 1230 m. 7380 str. w mon. 1871.
na 1233 m. 7398 str. w mon. 1871.
na 1236 m. 7416 str. w mon. 1871.
na 1239 m. 7434 str. w mon. 1871.
na 1242 m. 7452 str. w mon. 1871.
na 1245 m. 7470 str. w mon. 1871.
na 1248 m. 7488 str. w mon. 1871.
na 1251 m. 7506 str. w mon. 1871.
na 1254 m. 7524 str. w mon. 1871.
na 1257 m. 7542 str. w mon. 1871.
na 1260 m. 7560 str. w mon. 1871.
na 1263 m. 7578 str. w mon. 1871.
na 1266 m. 7596 str. w mon. 1871.
na 1269 m. 7614 str. w mon. 1871.
na 1272 m. 7632 str. w mon. 1871.
na 1275 m. 7650 str. w mon. 1871.
na 1278 m. 7668 str. w mon. 1871.
na 1281 m. 7686 str. w mon. 1871.
na 1284 m. 7704 str. w mon. 1871.
na 1287 m. 7722 str. w mon. 1871.
na 1290 m. 7740 str. w mon. 1871.
na 1293 m. 7758 str. w mon. 1871.
na 1296 m. 7776 str. w mon. 1871.
na 1299 m. 7794 str. w mon. 1871.
na 1302 m. 7812 str. w mon. 1871.
na 1305 m. 7830 str. w mon. 1871.
na 1308 m. 7848 str. w mon. 1871.
na 1311 m. 7866 str. w mon. 1871.
na 1314 m. 7884 str. w mon. 1871.
na 1317 m. 7902 str. w mon. 1871.
na 1320 m. 7920 str. w mon. 1871.
na 1323 m. 7938 str. w mon. 1871.
na 1326 m. 7956 str. w mon. 1871.
na 1329 m. 7974 str. w mon. 1871.
na 1332 m. 7992 str. w mon. 1871.
na 1335 m. 8010 str. w mon. 1871.
na 1338 m. 8028 str. w mon. 1871.
na 1341 m. 8046 str. w mon. 1871.
na 1344 m. 8064 str. w mon. 1871.
na 1347 m. 8082 str. w mon. 1871.
na 1350 m. 8100 str. w mon. 1871.
na 1353 m. 8118 str. w mon. 1871.
na 1356 m. 8136 str. w mon. 1871.
na 1359 m. 8154 str. w mon. 1871.
na 1362 m. 8172 str. w mon. 1871.
na 1365 m. 8190 str. w mon. 1871.
na 1368 m. 8208 str. w mon. 1871.
na 1371 m. 8226 str. w mon. 1871.
na 1374 m. 8244 str. w mon. 1871.
na 1377 m. 8262 str. w mon. 1871.
na 1380 m. 8280 str. w mon. 1871.
na 1383 m. 8298 str. w mon. 1871.
na 1386 m. 8316 str. w mon. 1871.
na 1389 m. 8334 str. w mon. 1871.
na 1392 m. 8352 str. w mon. 1871.
na 1395 m. 8370 str. w mon. 1871.
na 1398 m. 8388 str. w mon. 1871.
na 1401 m. 8406 str. w mon. 1871.
na 1404 m. 8424 str. w mon. 1871.
na 1407 m. 8442 str. w mon. 1871.
na 1410 m. 8460 str. w mon. 1871.
na 1413 m. 8478 str. w mon. 1871.
na 1416 m. 8496 str. w mon. 1871.
na 1419 m. 8514 str. w mon. 1871.
na 1422 m. 8532 str. w mon. 1871.
na 1425 m. 8550 str. w mon. 1871.
na 1428 m. 8568 str. w mon. 1871.
na 1431 m. 8586 str. w mon. 1871.
na 1434 m.

sania reklamacji przeciwko podatkom klasycznym weszli pp. Bogacki, Janicki, Bayer, Nawrocki i Jan Burzyński. Wybór członków komisji do układania podatku dochodowego na rok 1872 padł na panów Raczyńskiego, Stefana hrabiego Zółtowskiego z Kądzewa, kamelara Ignacego Tadrzyńskiego ze Sremsku, Ludwika Karśnickiego z Mohów, Konstantego Szczanieckiego i kupca Hopena ze Sremsku. Zastępcami ich mianowano Hildebrandta z Pokrzywnicy i kupca Reissnera ze Sremsku. W skład komisji, opiniującej o majątkach członków i tyłu zastępców, weszli pp. Lehmann z Nietązkowa i Konstanty Szczaniecki, a jako ich zastępcy Antoni Raczyński i dzierżawca rządowych dóbr Kinder z Nohowa. Hrabiego Stefana Zółtowskiego i Józefa Krajewskiego z Zawór wybrano do powiatowego zarządu kasy wód ponaczących. Siódmy przedmiot, zapisany na porządku dziennym, obejmował wniosek właścicieli dóbr Szczanieckiego, Raczyńskiego, Krajewskiego, Topińskiego z Rusocina, Uruga z Mełpina, Karśnickiego i Parczewskiego z Grabianowa, aby wszystkie rachunki powiatowe były co rok drukowane i członkom sejmiku powiatowego najpóźniej w miesiącu lipcu przedłożone celem zawiadomienia interesentów o potrzebach powiatu i użyciu pieniędzy, złożonych przez mieszkańców powiatowych. W imieniu wnioskodawców przemówił Szczaniecki, wykazując, iż ci, co zasiadają na sejmiku i co mają prawo wypisywać składki powiatowe, tudzież nie rozporządzają, winni też postarać się o to, aby i drudzy mieszkańcy powiatu, nie mający prawa zasiadania na sejmiku powiatowym, wiedzieli, na co składki powiatowo-komunalne, corocznie się powiększające, zostały użyte. W toku swej mowy zwrócił uwagę na rozliczne straty, poniesione przez powiat z powodu tego, że rachunki jego wydatków nie były dokładnie członkom znane. Komisja, wybierana do sprawowania rachunków, nie ma ni czasu, ni sposobności, ani nawet prawa do rozbiierania potrzeby porobionych, a przez radcę ziemiańskiego asygnowanych wydatków. Zresztą udowodnić można, iż mimo zaufania, jakie ma do tej komisji, niepodobna sumiennie udzielać pokwitowania corocznego, nie znając wcale specjalnych rachunków. Mówę poparł Raczyński. Skutkiem przemówienia przewodniczącego przyjęto w zasadzie wniosek stawiony z tą modyfikacją, aby komisja finansowa, złożona z Szczanieckiego, Karśnickiego i Tadrzyńskiego w jak najkrótszym czasie wypracowała regulamin, w jaki sposób i które rachunki mają być drukowane, by mogły być przedłożone mającemu się zwołać sejmikowi. Wniosek, zapisany na porządku dziennym, a postawiony również przez powyższych siedmiu członków sejmiku, aby wszelkie wydatki, poniesione przez powiat z powodu toczących się wojen, zostały zlikwidowane, i aby jak najspieszniej poczyniono kroki celem uzyskania zwrotu ze skarbu państwowego pieniędzy, przez powiat na cele wojenne wyłożonych, przekazano wybranej komisji finansowej do załatwienia. — Słusznemu życzeniu kilku członków sejmiku powiatowego, zamieszkanemu w dziewiątym przedmieściu porządku dziennego, aby zrobiono wykaz długu powiatowego, stało się zadaniem przez przedłożenie wykazu majątkowego powiatu. Z wykazu tego okazało się, że powiat ma dług 112,000 talarów. Przy tej sposobności przemówił Kazimierz Niegolewski z Włoskiejew, zwracając uwagę nie tylko na stanów zebranych, lecz i sąrego przewodniczącego na uchybienie formalne, jakiego się dopuszczono w sporządzeniu tego wykazu. Wykaz bowiem był tylko po niemiecku napisany. Mówca żądał tedy, i to zupełnie słusznie, żeby był również i po polsku przedłożony: bo język polski, którym mówi dwie trzecie ludności, Księstwo Poznańskie zamieszkuje, ma równe prawo bytu co i niemiecki. Zebranie poparło mówcę w żądaniu, skutkiem czego przyobieczał przewodniczący, że wykaz zostanie niebawem przetłumaczony na język polski. Szczaniecki stawiał dalszy wniosek, aby wykaz długów powiatowych wydrukowano w obu językach krajowych i rozesłano członkom. Wniosek ten zgromadzenie przyjęło. Z kolei przystąpiono do obrad nad etatem powiatowo-komunalnym na rok bieżący 1771. Dochód i rozchód obliczono i przyjęto na 29,022 talary 22 srebrniki 6 fenigów. Dochód składa się z wpływów pieniężnych za rozsprzedane karty do polowania w kwocie 180 talarów, z kar pieniężnych, mających być ściąganiem z landwierzystów za nie zameldowania i odmeldowania się przy zmianie miejsca zamieszkania, w kwocie 2 talary, i powiatowo-komunalnych składek mieszkańców powiatu w kwocie 28,840 talarów 22

srebrniki 6 fenigów. Rozchód tworzą: 1) utrzymanie urzędów i bior pięciu komisarzy obwodowych w kwocie 450 talarów; 2) koszty podróży dla fizyka i cyrulika powiatowego w czasie szczepienia ospy w kwocie 120 talarów; 3) renumeryacje cywilnych członków komisji powiatowo-poborowej w kwocie 100 talarów; 4) utrzymanie sikawek powiatowych w kwocie 50 talarów; 5) składki na instytucje powiatowe w ogólnej kwocie 8499 talarów, i to 5948 talarów na budowę zwirowek prowincjonalnych i 2551 talarów na dom poprawy w Kościanie, dom obłąkanych w Owińskich i zakład głuchoniemych w Poznaniu; 6) koszt na budowę dróg niezwirowych w kwocie 2500 talarów; 7) pieniądze na amortyzację i opłacanie prowizji od pożyczek w kwocie 8971 talarów 7 srebrników 6 fenigów; 8) wsparcie dla weterynarza Remplera w kwocie 100 talarów; 9) wsparcie dla żon landwierzystów podczas wojny w kwocie 7500 talarów; 10) wydatki nieprzewidziane w kwocie 500 talarów i 11) renumeryacja dla rentanta w kwocie 232 talarów 15 srebrników. Przy obradach nad ustaleniem rozchodu zabrał głos p. Szczaniecki i wniósł o wstrzymanie wypłaty 100 talarów obwodowemu komisarzowi w Dolsku dopóty, dopóki nim będzie p. Rost. Wszyscy bez wyjątku członkowie sejmikowi z obwodu dolskiego, jak pp. Okulicz z Lubiatowa, Topiński, hr. Zółtowski, Nepomucen Kurnatowski z Dusiny i inni poparli wniosek Szczanieckiego, a to z powodu, że wszyscy upatrują w urzędniku tym brak taktu w postępowaniu. Przewodniczący zwrócił uwagę wnioskodawcy na to, że renumeryacji tej powstrzymać nie można, jest ona dla urzędu na pokrycie kosztów biurowych, a nie osobiście dla urzędnika, urzędu nie sprawującego. W odpowiedzi oświadczył Szczaniecki, iż to na jedno wychodzi i zażądał, aby w protokole wniosku jego był umieszczony, również i deklaracja drugich panów, a to w tym celu, by na tej drodze dowiedzieć się rencyja, że powiat z urzędnika tego, nieposiadającego najmniejszego taktu, nie może być zadowolonym i że wszelkich starań dolożyć widzi się zmuszonym, aby go z Dolską wzięto. Przewodniczący oświadczył, iż dostatecznie przekonywał się o niezadowolnieniu powiatników z tego urzędnika, iż stany powiatowe mogą być przekonane, że skargi ich uwzględnione zostaną. Lubo przewodniczący sejmikowi tylko jako zastępca radcy ziemiańskiego, to z drugiej strony miło mu jest, że jako wyższy urzędnik rencyjny zażalenia te usłyszał od osób tak wiarygodnych. Skutkiem tego tak wyraźnego oświadczenia nadradcy rencyjnego, że wysłuchane zażalenia zażądaj uwzględnienie, Szczaniecki cofnął swój wniosek o niewypłacenie 100 talarów komisarzowi obwodowemu w Dolsku, żądał przeciwnie, aby w protokole umieszczono jego i jego kolegów deklarację, na co też stany powiatowe się zgodziły. Przy uchwaleniu wydatków na budowę dróg niezwirowych wniósł p. Raczyński, aby żądano sumę 4000 talarów, zniżyć na 2000 talarów, lecz zgodził się w końcu wraz z całym sejmikiem, na wniosek p. Karśnickiego, podług którego wyznaczono na potrzeby reparaacji dróg niezwirowych 2500 talarów. Przyjęto też wniosek p. Karśnickiego, aby drogę zwirową z Książa do Jaraczewa oddać pod zarząd jednego komisarza drogowego a nie dwóch, jak to dotąd było. Na wniosek p. Szczanieckiego uchwalono, aby te 2500 talarów, oddać do dyspozycji komisarzom drogowym i pozostawić im obmyślenie sposobu, w jaki najlepiej użyć uchwalonego funduszu na reparaację dróg i reparaację te najspieszniej wykonać. Radcy Ziemiańskiemu polecono jak najspieszniejsze zwołanie w tym celu dziesięciu komisarzy drogowych i powiatowej komisji drogowej. Długą i zwaną dyskusją, bo trwającą przez trzy godziny, wywołała zaprojektowana w etacie suma 10,000 talarów na wsparcie żon landwierzystów do wojska powołanych, tudzież protest, podpisany przez pp. Szczanieckiego, Krajewskiego, Raczyńskiego, Topińskiego, Uruga, Karśnickiego i Parczewskiego na dniu 15 grudnia roku zeszłego przeciwko postępowaniu rencyji i radcy ziemiańskiego. Jak to już często było w Waszem piśmie, postanowił sejmik powiatowy na dniu 29 lipca roku zeszłego, aby przez wojnę powstałe koszty były rozłożone na mieszkańców powiatu, podług podatków klasycznego i dochodowego. Rencyja potwierdziła pierwotnie tę uchwałę sejmikową; na dniu 11 października roku zeszłego cofnęła przeciwnie dane potwierdzenie w skutek protestu miasta Kórnik, sążącego się być przeciężonym podatkami komunalno-powiatowymi w skutek takowego sposobu rozkładu podatkowego. Lubo Kórnik później protest swój cofnął, mimo to rencyja przy powtórzeniu swej uchwały pozostała, nadmieniając, że ta zachowywała dotąd normę rozkładania podatków podług podatków tak osobistych, jak gruntowego i budynkowego jest tyl-

ko zdolna zapobiedz przeciężeniu podatkami gmin wiejskich i miejskich. Bez zwolnienia stanów powiatowych, co nastąpić było powinno, rozłożono podatki wojenne podług normy przez rencyję nakazanej, a przez sejmik powiatowy nie uchwalonej, i ściągnięto je natychmiast od mieszkańców. Przeciwno takowemu pomijaniu praw stanów powiatowych przez radcę ziemiańskiego zaprotestowało przeto kilku członków sejmiku, tem bardziej, że i w bieżącym roku wypisano nowe podatki wojenne bez poprzedniego zapytania się stanów powiatowych. By kryś położyć takiemu nielegalnemu postępowaniu, zażądał p. Szczaniecki, poparty przez wielu członków sejmiku, aby oddał budżet powiatowo-komunalny uchwalamy był przed początkiem każdego nowego roku a nie w lutym lub marcu, gdzie rozłożone składki, lubo przez powiat nieuchwalone, od mieszkańców już ściągane bywały i oświadczył, że w przeciwnym razie, skoro budżet do uchwalenia sejmikowi we właściwym czasie przedłożony nie zostanie, wydatki wszelkie powinien ponosić radca Ziemiański. Na wniosek p. Raczyńskiego uchwalono, aby budżet był przedkładany stanom powiatowym już w listopadzie każdego roku. W sprawie protestu przeciwko nieuwzględnieniu przez rencyję i radcę ziemiańskiego uchwały sejmikowej z dnia 29 lipca roku zeszłego zabierali głos po kilka razy pp. Raczyński, hr. Zółtowski, Stanisław Chłapowski, Włodarczak, Szczaniecki, Budzyński, jako i sam przewodniczący. Członkowie ci wykazywali niewłaściwe postępowanie radcy ziemiańskiego i rencyji w obec jednomyślnie uchwały sejmikowej z dnia 29 lipca 1870 roku. Przewodniczący przyznając, iż radca ziemiański nie jest bez winy, tłumaczył go przecież nagłością potrzeby zebrać pieniądze na koszty wojenne. Hrabia Zółtowski wytęszył, jak wielkie są ciężary, ponoszone przez dominię, które robotników nie ma, w skutek powołania pod broń landwierzystów, a mimo to żonom i dzieciom landwierzystów daje całkowity przyrutek wolne utrzymanie, pomieszkanię, ogrody i tym podobne emolumenta. Na oświadczenie przewodniczącego, że rencyja odmówiła potwierdzenia uchwały sejmikowej z dnia 29 lipca roku zeszłego, z powodu, iż stany powiatowe uchwały tę obciążyli w podatkach za nadto miasta i gminy wiejskie, odrzekł p. Szczaniecki, że stany ryckie nie są niesprawiedliwe, i że nie mając na myśli ani też chcąc zrzucać na siebie ciężary na barki innych, zastanowiły się dobrze nad uchwałą lipcową i wiedziały, co czynią, że przyjmując tę normę rozkładu podatkowego, chciały, aby w równej mierze podatek ten płacili tak właściciele dóbr, jak kapitaliści i bankierzy, po miasteczkach powiatowych mieszkający. Wreszcie wezwał zebranie, aby protestu swego nie cofnął. Również energicznie i jasno wystąpił p. Chłapowski nielegalne postępowanie radcy ziemiańskiego w tej kwestyi. Celem załatwienia sporu przeciw zaproponowanej nową normę, podług której nie tylko podatki wojenne, ale wszystkie składki komunalne mają być ściągane. Według podanej przez mówcę normy podatek ten ma być rozłożony podług ogólnej sumy podatków klasycznego i dochodowego. Ci przecież, którzy płacą podatek klasyczny, mają opłacać tylko dwie trzecie przypadającego według tego obrachunku na nich podatku komunalnego, ci zaś, co płacą podatek dochodowy, mają zapłacić całą swą część, według obrachunku na nich przypadającego, i prócz tego jedną trzecią część, przypadającą na pierwszych kontrybucyjach, od której spłaty ci mają być wolni. Na ten sposób rozkładu podatkowego zgodzono się po dłuższej debacie i polecono komisji finansowej sprawdzenie tego obrachunku. Zamiast 1000 talarów, uchwalono 7500 talarów na wsparcie rodzin landwierzystów. Na wniosek p. Szczanieckiego, żądającego wyszczególnienia nieprzewidzianych wydatków, obejmujących koszty druku, portoryum i różne renumeryacje, zniżono zaprojektowaną sumę 700 talarów na 500 talarów. Na wniosek zaś p. Okulicza przekazano komisji finansowej rewizji i sprawdzenia poczynionych kosztów drukarskich. Sejmik udzielił pokwitowania kasyerowi powiatowemu z rachunków za rok 1860 na mocy odpowiedniego protokołu z rewizji rachunków, odbytej przez członków komisji rewizyjnej Budzyńskiego, Tadrzyńskiego i Włodarczaka z Gawron. Rewizja przyszłą rachunków za rok 1870 odrzuciła komisja finansowa, której dodano w tym celu gospodarza Rycha Włodarczaka. Udzielenie pokwitowania rachunków rentantowi kasy oszczędności powiatowej za rok 1869 odtóżono do przyszłego sejmiku. Wniosek o udzielenie rocznego dodatku pieniężnego na wydawanie tygodnika powiatowego, odrzucono jednomyślnie. Posiedzenie zakończyło się przyjęciem wniosku pp. Lehmana z Nietązkowa, hrabiego Zółtowskiego i Szczanieckiego, aby

wszelkie przyszłe protokoły sejmików powiatowych, jako i reskrypty rządowe, sejmików tych się dotyczące, były drukowane i wszystkim członkom sejmiku powiatowego bez wyjątku przesyłane. Tym sposobem powstała akta i dokumenta, mogące być użytemi jako materiały do historii administracji powiatu.

Dreżno, 15 marca.

(Kronika bieżących wypadków. — Teatr. — Odczyt o księciu Józefie.)

(X.) Mimo, że w Dreźnie i w Lipsku przeplądali kandydaci stronnictwa federalistów (Bundesstaatlische Partei), przecież w Saksonii całej znaczną ilość ich wybrano. Rezultat wyborów przedstawia 18 liberałów, czterech federalistów, dwunastu socjalistów, trzech postępców i trzech bezpartyjnych. Mówię socjalistów (Social-Demokraten), choć oni prócz nazwiska nie ze socjalizmem nie mają wspólnego. Są to czyste krwi demokraci, którzy nierozstają się wcale w mrzonkach socjalistycznych — ale holdują idei demokratycznej o praktycznym jej zastosowaniu. Dążą do wyzwolenia Niemiec z pod naciśku militarne i do ugruntuowania wolności prawdziwej, aby nie bez narodu i ludu o narodzie i ludzie nie stanowiono. Domagają się też urzędzenia Niemiec na podstawie głosowania powszechnego, a stanowiąc są przeciwni samowładności władzy wykonawczej.

Lipska Allgemeine Ztg dowiaduje się, że hr. Bismarck zostaje na Księciu (Herzog) Lotaryngii.

Dzienniki tutejsze zajmują obecnie kwestya finansowa, nasuwająca się z powodu owych 5 miliardów francuskich. Tak wielki napływ gotówki musi zmniejszyć wartość pieniędzy, a skutkiem tego podwyższą się ceny artykułów handlowych. Ze wartości pieniędzy pierwszej się zmniejszy i że pierwszej podniosą się ceny, zanim owe 5 miliardów z kas rządowych w obieg wejdą publiczny, zatem publiczność na straty narażona być musi, od których prepa zmiana stopy monetarnej uwolnić ją może. Tak zapatruje się na tę kwestyę Const. Ztg.

Ogłędliśmy dziś w arsenałe dwa olbrzymie działa marynarskie we fortach paryskich znalezione. Zabrał je Prusacy, a cesarz Wilhelm darował je tutejszemu następcy tronu. Długość każdego wynosi co najmniej trzy sążnie, średnica wylotu blisko łokieć. Obok dział ustawiono kule w kształcie głów cukrowych, ale rzadko spotkać się można z tak wielką głową cukru, aby onę żelazną wyrównała. Smutne to wyobraźnię wrażeń. Wyśła się duch ludzki, by tworzyć, by budować, a równocześnie wyteża swe siły, by niszczyć, burzyć, rozwałać w gruzy to, co przed chwilą z mozołem wystawił. Cywilizacja zbliża narody, łączy je wspólnością idei, wysłaniających się z rozwoju dziejów, z postępu i też sama cywilizacja podaje środki i narzędzia do mordów ludzkich. Jeszcześmy nie przekroczyli granic wieków średnich — jeszcze się nowa nie zaczęła epoka dziejowa.

W niedzielę 12 marca powrócił następca tronu książę Albrecht z Francji. Przyjmowano go uroczysto. Król wyjechał na spotkanie syna, a obywateli drezdeńscy konno odprawiali królewicza z dworca kolejnego do zamku. Ofiarowano mu szpadę honorową i laurowy wieniec.

Teatr amatorski 8 bm. w sali Meinholds, staraniem i na rzecz Towarzystwa Dobroczynności urządzony, powiódł się pod każdym względem. „Przed śniadaniem” wypadło również pomysłu jak w roku zeszłym, a w „Posażu jedynaczki”, podziwiać należało ową swobodę, ową węgę, jakimi gra amatorów od początku do końca ożywiona była. Znać tu było jakąś mistrzowską rękę, która talenta użytkowała, a wszystko w harmonijną całość zaokrągliła umiała. A nie małe to było dla reżysera i amatorów zażalenie, bo „Posaża jedynaczki” nie mało przedstawia trudności w przedstawieniu. Lecz pokonało je szczęśliwie, uprzyjemniło wieczór leżnie zebranym ródakom, a znacznie dobroczynne pomogło fundusze.

Odczyt na rzecz Stowarzyszenia Przemysłowców jakiś fatalizm przesłaniając w połączeniu z obojętnością publiczności polskiej. Zapowiedziane odczyty p. Ordona odtóżono, z powodu słabości prelegenta, który zamiast ogłoszonych dwóch, jeden tylko odczyt mieć będzie. Na drugim odczyt p. Kraszewskiego zebrało się osób razem 13 (trzyście), a przecież i temat i samo imię autora wystarczało, by sala zapelniała się słuchaczami.

Tak więc program odczytów uległ zmianie i pan Ordona czytać będzie 21, zaś p. Pieniążek 24 i 28 marca.

Historja księcia Józefa poprzedził prelegent wiadomością o rodzinie Poniatowskich, o jej nagłym wzmożeniu się za panowania pierwszego Sasa, tudzież po-

tywano, kiedy generał wyjedzie, bawiono, nie postanowiliśmy, co się ma dalej zrobić. Arusbek tylko oświadczył, że poświęca się na ich usługi i towarzyszyć im będzie dopóki pozwola. — Był to tak miły, niezawadny a serdeczny druh, że mu wszyscy byli radzi. Pukownikowa go lubiła bardzo, panna Michalina nie tała się ze słabością dla niego, i był jej potrzebny, bo inaczej by ze swą wesołością i dowcipem nie miała zgrzesności wystąpić.

Arusbek nawet przeniósł się do tego samego hotelu, aby częściej być z niemi. Wychowawcy zbytku nawykłemu do wykintów, prostota tutejszej gospody, jej opuszczenie, nie bardzo były przyjemne. — Znosił wszakże wszystko, śmiejąc się z patryarchalnych obyczajów, aby być obok generała. Obiady jadano w saloniku pukownikowej, a choć na duszach było smutno... wesoły śmiech, gość rzadki, czasem tu jeszcze zawitał. Ze znajomych odwiedzili tylko ich państwo Skwarscy, a raz na zwiady przyszedł Okoński. Nie zastał szczęściem Arusbeka u generała, ale już był o nim, znać wiadomiony, szukał go oczyma i bardzo zżęcznie zagadnął, że słyszał o jakimś Rosyjaninie... który... tego... dawnym znajomym... czy coś.

Generał zbył kilka krótkimi słowy, że to był w istocie dawny znajomy i nie powiedział nic więcej. Okoński rachował, iż za jakąś słabość pochwytywszy Stanisława, potrafił się tu wkręcić nieznacznie. Próbowal grać na różnych strunach, na próżności, na smakoszostwie, na miłości płochę zabawy, na namiętności do gry — żadna się z nich nie odezwała. Chmurny odszedł — nie dając wszakże za wygrana. Bolało go to, że o bogatym Rosyjaninie, kniazu itd. nie się dowiedzieć nie mógł u źródła. Dał kilkanaście centów kelnerowi zapalając cygaro na dole, w nadziei, że tu się czegoś przecie dowie, ale dopytał się tylko tego, iż podróży ma wspaniałe kufry, że złotem płaci i że strasznie być musi bogaty... To go w tém kważniejsz humor wprawiło, bo z takim człowiekiem miłaby była znajomość. Arusbek właśnie unikał wszelkich nowych, bo mu w tém ścisłm kółku bardzo było dobrze.

Nazajutrz po ukazaniu się kniazia Samuela, spotkali go jeszcze w ulicy ci panowie, ale skłoniwszy się im z daleka, zniknęli. Szedł tym razem z jakimś słusznym, wysmukłym jegomością bardzo unieście to-

warzyszającym mu... który nie zdawał się być Rosyjaninem...

W kilka dni potem, generał z wielkim zdziwieniem swoim zobaczył Tura na progu... powitał go serdecznie, ale zdywiony, że się tu mógł dostać. Biedny człowiek wyglądał blade, mizernie, kaszał gorzej niż wprzódy; przecież twarz miał jaśniejszą, rozpromienioną, a podaną sobie rękę gorąco uściśnął.

— Co wy tu robicie? spytał jenerał.

— Cicho! cicho — odparł wygnaniec, w Wiedniu przez Niemców potrafiłem sobie warunkowe wyrobic pozwolenie pobytu w Galicji... jestem już z tego szczęśliwy...

— I coż myślicie?

— Nie myślę nie! bądź co bądź... choćby umierać na swojej ziemi! dodał Tur że łzami w oczach — coś się znajdzie! Będę pracował, będę kamieniem łutki, będę robił co mi każą, ale ten czarny nasz chleb kochany pożywać będę, tém naszym odetchnę powietrzem i posłyszę mowę naszą, dzwony kościołów, szum lasów...

Ży mu się z powiek potoczyły, był cały jakby gorączką przejęty, chwycyła rękę ścisnął, z oczyma podniesionymi ku niebu... i mówił w uniesieniu. A! to już najwyższe szczęście, być tu... choćby bracia odepchnęli — toż bracia — choćby tu doświadczył największego bólu, nagrodzi mi go jeden dźwięk, jedno technienie, jedno wrazenie, to że jestem na naszej polskiej ziemi meczenników... O! byle mnie tylko nie wypędzili ztąd znowu... chciałbym choć móż umrzeć tutaj.

Generał zatrzymał go z trudnością na dłużej, biedny człowiek lekał się być natrętnym i uchodził za głodnego. Chciał go jednak przedstawić matce i Michalinie, bo to był przyjaciel i towarzysz Władka, chciał go poznać z Arusbekiem, dla pożytku obu.

Zgadziły prawie, że Tur dla swego ubóstwa stronił od towarzystwa, Stanisław rzekł mu po cichu. Jesteśmy bracia z pola walki, bądź że ty za mną jak z bratem i nie lekaj się, a pobjadź emigranckiej drażliwości i nieufności — nigdy nam natrętnym być nie możesz. Muszę cię przecież poznać z matką moją, z siostrą Władką, no — i pozwól jeszcze, bo mi to potrzebne — z jednym poezjowym, dobrym, wyjątkowym — Moskałem.

Uśmiechnął się, widząc, jak Tur się zżymnął. Czekaj, nie sądz, dodał, jeśli do trzech dni kochać go nie będziesz... zrobisz co zechcesz, masz prawo uciec od nas...

Zaangażowawszy tak Tura, którego puścić nie chciał i zatrzymał gwałtem, doczekał się Zbyszy przybycia Arusbeka i naprzód poznał ich z sobą. Tur, nie łatwo mówiący po francusku, dosyć dobrze za to umiał po rzyjsku, zrozumieć się więc mogli łatwo. Zrazu oba chodzili nakrochmaleni i zimni, wkrótce jednak sympatyczna fizjonomia Tura pociągnęła ku sobie kniazia, oddał w nim heroicznego meczennika, który chętnie chodził bez aureoli i nigdy nie mówił o swych poświęceniach, tak je naturalnie znajdował... W parę godzin byli już z sobą jeśli nie dobrze i poufale, to przynajmniej tak, iż wzajemnie wstrętności się i uprzedzeń pozbyli. Daleko większe wrazenie jednak uczynił Tur na pukownikowej i Michalinie. Przypominał on jej nie tylko Władka, ale tego zapaleńca, co z sercem miłością dla niej przepelnionem poszedł do grobu... Tur, który od dawna nie kosztował słodczy towarzystwa takiego, prawie się stał wesołym, zapomniał swej drażliwości i dumy chorobliwej, był jak w domu. Michalina, słysząc jak kaszli, widząc go bladym i wyniszczonym, z troskliwością siostry nim się szczególnie zajmowała... Arusbek był zrazu trochę zazdrosny, ale potem poczył jej tylko dopomagać i sam też zajął się Turem... Zmieszano go zrazu, aby przyjaźń mieszkani, które chciał odstąpić kniaz, ale Tur na to za nie się zgodzić nie mógł. Miał on tu dawnego towarzysza broni, przyjaciela, ubogiego brata, który pracował w jakiejś kancelaryi, stał na strychu i dawał mu przyrutek... Wstrzymano go tylko do wieczora. Tak zwiększyła się znowu gromadka i znowu zapomniano trochę po polsku, że należało coś poczynić, myśleć o przyszłości, a nie tracić dni na marzenia i rozmowy. Pukownikowa, której ta niepewność była najcięższą do zniesienia, napomknęła wreszcie synowi, że na cosby się należało zgodzić i postanowić. Skwarscy następcali już dwa w okolicy magiaki... Okoński nosił się z kilkoma dobrami w kieszeni, nawet doktor Ignacy wiedział o bardzo pięknej wiosce ze ślicznym pałacikiem i ogrodem. Trzeba więc było jechać do Lwowa... aby po nraquit de conscience zabrać znajomość z całą Galicją. Pukownikowa miała przez ten czas pozostać

w Krakowie pod bardzo kruchą opieką Tura, doktora ich i państwa Skwarskich. Tura właściwie dla tego robił jenerał opiekunem, iż po cichu matce szepnął, aby ona nim się po trochu opiekowała.

Gorzej było z Arusbekiem, który ważył długo, czy ma tu także na straży pozostać, lub towarzyszyć jenerałowi. Naostatek w przededniu wyjazdu nagle powiedział, że jedzie z nim, upakował się, poszedł do pukownikowej pożegnać, zapuścił się w długą rozmowę z panną Michaliną i oświadczył zdumionemu jenerałowi, że nie pojedzie już a będzie nań czekał w Krakowie.

Jestem leniwy, rzekł, jaś mi tu dobrze, po co bez celu będę się włóczył, kiedy mnie Lwów wcale nie zajmuje?

— Słuchaj Andrzeju, przerwał uśmiechając się jenerał — ja zgaduję cię, tyś się po swojemu zakochał w pannie Michalinie... przynajmniej się...

— Nie — przysięgam ci, że się nie zakochał, odparł kniaz, ale co gorzej, fatalny nałóg zrobiłem z jej towarzystwa. Możesz mi nie mówić nawet, że to do niczego nie prowadzi, ja o tém wiem doskonale... W życiu wszakże to, co daje kilka choćby dni jasnych, jest niezmierniej ceny. Nie ma, niestety, nie wiekuistego! kilka dni, tygodni, miesięcy! a! to już bardzo wiele...

Jeśli mi powiesz, że moje bywanie kompromituje pannę Michalinę... to co innego! oddalę się natychmiast... Ale — dodał — ze złościwym uśmiechem Arusbek ją sądził, że Rosyjanin nigdy Polki nie kompromituje, tak jak... chciałem bardzo grubiańskie uczynić porównanie, dam pokój. To wiem, iż moja matka, która lubiła bardzo zwierzęta, miała faworytę kotkę, zamykano ją często z moim wyzłem i nikt ich nie posadził, o przyjaźń zbyt poufałą.

Generał się roześmiał, Arusbek go uściśnął i skończył się na tém, że szczęśliwie w miejscu został... Przeprowadził tylko oba z Turem na dworzec kolei pana jenerala, który siadł do wagonu z jakimś olbrzymiego wzrostu jegomością, wyglądającym bardzo wspaniale i odjechał... Dwaj towarzysze podróży obrali sobie miejsca na dwóch przeciwnych krańcach, olbrzym zapalił cygaro i zwrócił się do okna, pan Stanisław podobnie, swisnęła lokomotywa i stary Kraków wkrótce pozostał we mgłę za nimi.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

ględem krytycznym na podrobienie rodowodu wywo-
dzącego przodka króla Stanisława Augusta od rodziny
włoskiej Dorellich. Opowiadający o młodości i wpły-
wach, towarzyszących wychowaniu bohatera, przedstawił
go prelegent jako naczelnika sił zbrojnych w wojnie z
Moskwą we własnym jego zwierciadle, w pamiętnikach,
jakie o tej kampanii pozostawił. Stosunek księcia do
sejmu czteroletniego, jego zaprzatowania się na ówczesne
nauki, patryotów i niechęć, z jaką do Kościuski
się nosił, wydomaczył nam prelegent w sposób taki, że
w nowym świetle ujrzeliśmy bohatera z pod Lipska.
Wielce zajmującym był występ odnoszący się do życia
pod Blachą.

Zamiarem moim było przesłać Wam streszczenie
tego odczytu, jednak zważywszy, że streszczenie po-
zbawione owego cudnego kolorytu opowiadania, wysnute
z tej misternej tkacki najpiękniejszych myśli splatają-
cych się z opowiadaniem faktów, byłoby powtórzeniem,
lub zestawieniem fikcji znanych powszechnie, a odczytu
samego w niechęć nie charakteryzowało, zrzekłem się
wielce mego zamiaru, na kilku powyższych słowach
wiadomość o odczytach p. Kraszewskiego ograniczając.

Parýż, 12 marca.

Kilka uwag z powodu obrony Francji. — Udział Polaków w walce.
— Jenerał Wysocki. — Ordęgowie.

Nacoczny świadek 19-letnich rządów Napoleona prze-
widując ich smutne następstwa w upadku moralnym
Francji. Od wydania wojny truchlałem o jej losy, bo
ci, co z cesarzem wyżytkiwali ją na własną korzyść, nie
mogli jej uratować.

W ciągu lat 19 jedyne ich zadaniem było zbo-
ganie własne, część zdobytych przechowywali na złą dolę,
resztę w rozpasanych zabawach marnowali. Usiłowali
naród wyżyć z wszelkich wyższych, szlachetniejszych
poczuc, zabić w duszach patryotyzm, cnoty obywatel-
skie, a natomiast zaszczerpić we wszystkie warstwy ubo-
stwo i pieniądze, bydlące uciechy, aby mieć z nich
potulne, nlegie istoty.

Ludzie ci bez czci i wiary, nie byli w stanie armii
zapasów wojennych postawić na stopie odpowiedniej
organizacji pruskiej, opartej na rzetelności i porządku.
Dowodzący, doskonałi słudzy Napoleona, ale nieumiejący
generałowie, nie mogli iść w zawody z dowódcami ar-
mii nieprzyjacielskiej, ludzi z gruntowną wojskową
nauką, z oficerami sztabowymi pełnymi zdolności. A że
armia pruska stała na tak wysokiej stopie, to od roku
1866 wszystkim było wiadomem, oprócz Napoleona
jego dworaków, co razem łupiąc Francję i bawiąc
się, nie mieli czasu dowiedzieć się o tem, ani woli
podnieść co raz bardziej upadający organizm wojs-
kowy.

Nie masz wątpliwości iż Napoleon ze swymi naj-
pułnniejszymi zdecydował się na tę wojnę dla ugruntu-
wania dynastji. Myśm się pocieszała, że jeżeli nie
przez patryotyzm, to dla interesu własnego przycię-
rano się jak należy do walki z potężnym nieprzyjacie-
lem, że za miliardy składane do skarbu, chociaż nad-
zarpani, armia jest jednakże tak liczną i dobrze
uzbrojoną, jak głośzono w sprawozdaniach rządowych.

Nie udało ludzkości się tą nadzieją; samo groma-
czenie wojsk i zapasów wojennych dla nas dawnych
wojskowych odsłaniało słabe strony dowódców i orga-
nizacji — zaczęliśmy się lekce, czy Francja zwycięży.
Widac było, że miliardy przeznaczone na uzbrojenie
nie w pojedynczych kieszonkach, a w organizacji nie-
dostatek i brak poczucia obowiązku.

Po katastrofie sudańskiej, kiedy lud paryski w po-
wie strasznego oburzenia wymiotł te śmiecie rza-
wów, gotów najcięższymi ofiarami ratować Francję,
nie wiedział, że narodowi brakowało poświęcenia, ener-
m i rozumu, jakie odznaczali ich ojców 1792 roku.
nie wiedział, że 19 lat cesarsza zatarły w masach
wielki pamieć dawniej miłości ojczyzny. Nie dosyć było
móde dwunastu Gambettów na czele rządu, a tu się
okazało takie ubóstwo ludzi u steru, iż oprócz uczci-
wości nie odznaczali się niczem wyższem.

Byli to ludzie z pewnemi przymiotami w czasie
wojny; po części przycięnięci wiekiem, znużeni, nie
mogli się już zdobyć na konieczną energję w kiero-
wstwie, jaka mogła tylko Francję uratować. Na
mimar złego, na czele tych złych niedołągów fa-
loność postawiła jenerała Trochu. Uczony to pisarz
wojskowy, dobry nawet na dowódcę wyżywiał i korpu-
s, ale jako wodz naczelny, niedołągnijszy jeszcze od
naszego Skrzyneckiego z 1831 r.

Pod takim kierunkiem, po haniebnym zdradzie Ba-
nana, mimo całej energii Gambetty, wynalezienia dziel-
nych pomocników politycznych i kilku zdolnych jenerałów
na nową armję, trudno mu już było uratować Francję,
przez dobrze kierowaną nieprzyjacielską armję. Na
potrzeba było, aby się naród zdobył na maksymum
patryotyzmu i ofiarności, a tymczasem cesarszo uspiło
cnoty w duszy jego, stawiając za cel jedynej i naj-
wyższy — używanie materyalne.

Od chwili jak wojska niemieckie szły na Paryż,
magryca nasza tam przemieszkująca postanowiła
złożyć udział w obronie stolicy. Chcąc ażeby sformie-
ny ślad pozostał czynności naszych, chcieliśmy sformo-
wać polski oddział. W parę dni zgłosiło się kilkuset
młotków, pomimo że poprzednio wielu się już zaga-
nie do formujących się corps-francs.

Lecc jak nasze powstające rządy, tak samo teraz
krajka francuska zamiast liczyć na siły własnego na-
rodu, wydobyć z nich zasoby odporne, nie wyczerpane
razem mimo klęsk doznanych, woli liczyć na obec-
nawenę, a mianowicie na Rosję. Każdy z nas, co miał
stosunki z figurami rządowymi, starał się prze-
kazać, iż car republiki wspierać nie może, ale przeciwie-
nie jego przychylnie zwracać się musi dla Prus federal-
nych, i że dla umówionych z góry między sobą wspo-
lnej korzyści te dwa mocarstwa pójdą dalej ręką
rękę. — Uwagi nasze na nie się nie przysłuchi. Zna-
nka Thiers stała się polityką republiki. Aby więc
nie narażać sobie Rosję, odmówiono nam formacji oso-
nego polskiego batalionu, otwierając dla nas szereg
armji narodowej. Rozproszliśmy się zatem po bata-
lionach i gwardji, stosownie do zamieszczonych przez
dzielnice Paryża, wymawiając sobie, iż za każdą ręką
gwardja wystąpi przeciw wewnętrznym manifesta-
m, my się usiłowaliśmy z jej szeregow.

Ja służyłem w batalionie 106 (quartier St. Ger-
main), którego strażą i obronę był powierzony 87
batalion, dość narażony na stratę podczas bombardo-

Dwa razy w tygodniu na dobę trzeba było chodzić
wartę, co przy ciężkich mrozach i niedostatecznem
wyżywieniu było uciążliwem. Miełmmy kilku zabitych
i rannych rannych. Ja nie mogąc wyszedzieć w za-
pasy dymem karamatami, wolałem przebrać się na
czem powietrzu, wyszedłem jednakże cało, dwa razy
zostałem obsypany ziemią wyrwaną odłamami
pękniętych granatów.

Nie tak pomyślnie poszło mi z trudnościami wyży-
wania się. Ciężkie to było dla tych zadanie, co nie

mieli własnego gospodarstwa zaopatrzonego na przód, za-
biegliweli żony, lub 12-15 fr. dziennie. Od grudnia
dawano za miera cę na dobę 1/2 funta, a potem 1/4
funda mięsa solonego z doskonale wychudłych wołów
lub z koni chudszych jeszcze, bo jarzyn prócz ryżu da-
wano homeopatyczne porce. Pusty żołądek trzeba było
zapychać tem, co dawulę nosiło nazwisko — pâte
sausisson boudin, ale co gdy wierzprowiny na le-
karstwo nie było, Bóg wie z czego i z jakich mięs
tworzył przemysł paryski.

Pokarmu tego, nie wiadomo jakiego pochodzenia,
znosić nie byłem w stanie, a że funt dobrej wołowcy
pieczeń kosztował 12 fr., patrzeć mi się więc tylko
wolno na nią było i poprzestać, chociaż głód srogi
doskwierał, na skąpej porcy wydzielonej po dostępnych
cenach. Od 10 stycznia już i chlebem nawet nie było
można głoda uspokoić, w 2/3 częściach wypiekanej
z ctreb i piew — obrzydlony i niepożywny był prawie
nie do przelknięcia. Zapadliśmy tu po części na sa-
bość, którą lekarze nazywają appauvrissement du
sang, a jako leczący środek zalecają posilne pokarmy
i wino.

Dnia 27 stycznia ostatni raz byłem na wałach, po
kapitulacyi gwardji narodowej wrociłem do właściwej sobie
atrybucji, przestrzegania wewnętrznego porządku, my
Polacy podaliśmy się zatem do dymisji. Przy jej udzie-
leniu oświadczano nam wdzięczność i wynurzano sym-
patye dla Polski, oddając sprawiedliwość odwadze i przy-
kładnemu postępowaniu naszemu.

Jenerał Wysocki, to zdrowo chory. Nagniewał
się nie mało na szlamazarność rządu republikańskiego,
na niedołątę jenerała Trochu, na głupią wiarę w po-
moc Rosji, na powszechną niedołątę jenerałów fran-
cuskich i brak patryotycznego zapalu. Kłasztór, w któ-
rym jest, położony w części miasta gęsto nawiedzanę
niemieckimi granatami, szczęśliwie został przez nie
ominięty. Zaradne Siostry Miłosierdzia cudów dokazy-
wały, pod ich pieczą emigracyi iwalidzi i sieroty nie
doznały zbytniego głodu, skrzętnością swoją zgromadziły
naprzd zasoby znaczne żywności.

Biedni Ordęgowie, nie oplakawszy jeszcze straty
ukochanej synowej, doznali nowęj boleści, stracili
w boju syna. Straciliśmy kilku młodych zdolnych lu-
dzi, którzy we Francji pokonczyli szkoły wojskowe.
Dotąd nie znamy jeszcze ogólnej liczby poległych Pola-
ków za sprawę Francji, a niestety ileż dopiero krwi się
naszej polało za sprawę Niemiec!

Bruszelia, 14 marca.

(Kwestya oświaty w Belgii — Internownani).

(R) — Izba deputowanych przeszła po długiej dy-
kusyi nad kwestyą oświaty do rozbioru szczegółowych
artykułów budżetu wewnętrznego na r. 1871. Te osta-
nie rozprawy nie przedstawiają dotąd żadnego interesu;
inaczej się rzecz ma z kwestyą oświaty.

Konstytucyą z r. 1831 absolutnie i najwyraźniej
zagwarantowane zostały w Belgii cztery następujące
wolności: wolność prasy, wolność wyznań, wol-
ność nauczania i wolność stowarzyszeń. Przez
wolność nauczania — na tę tylko zwracam dzisiaj uwagę —
rozumieć należy to, że w Belgii może każdy założyć
szkołę gdzie mu się podoba i wykładać w niej co chce.
Nie potrzebuje do tego ani pozwolenia, ani świadectw,
ani żadnego nadzoru ze strony rządu.

Na pierwszy rzut oka zdawałoby się, że czterdzie-
ści lat wolności, o której zaledwie innym narodom mar-
zyć wolno, wystarczyło tutaj do całkowitego rozpo-
wszechnienia oświaty w ludzie. Tak jednakże nie jest;
zobaczmy dla czego.

Oświata, jako zasadniczy pierwiastek, który czło-
wieka uszlachetnia — i uczy go poznawać i godnie spe-
niać potrójne obowiązki: rodzinne, narodowe i ludzkości-
we, — czem więcej jest w masach ludu rozpowszech-
niona, tem większą wytwarza liczbę obywateli — patry-
otów, zdolnych radzić rozumnie i skutecznie nad losami
państwa. Tak pojęta, jest ona najwłaściwym fundame-
tem wszystkich wolności, do zrealizowania których nasz
wiek dąży. Tylko obywatel oświecony może być kom-
petentnym wyborcą, to tylko taki może z samowładzją dać
m. ndat swojemu reprezentantowi, wyznającemu jedne
i te same zasady, magącemu te same co on potrzeby.
Zjad widoczne jak ważnym jest dobroczynny wpływ
oświaty na rządy i na liberalne instytucje narodowe.

W Belgii, od chwili gdy życie polityczne zakwitło
samodzielne, utworzyły się dwie oddzielne partje, które
walczyć z sobą bezustannie obejmują naprzemiennie ster
rządu. Partya liberalna, czyli doktrynerzy, postępowi
i radykalni wraz z oddziałami — i partya katolicka
czyli konserwatyści. Powiem tu nawiasem, że oddziały
partji liberalnej nie zgadzają się z sobą, w skutek czego
postępowi (progressistes), mianowicie z miasta Verviers,
odegrali przy ostatnich wyborach do izb tak samą rolę
w partji liberalnej, jaką wasi ultramontanizm przyjęli
obecnie wobec solidarnęj większości narodowej, pol-
skiej. Tylko tutaj interes partji zostały poszkodowa-
wane — u was Polska cała ucierpieć może. Ale to się
mówi tylko uwaszowo.

Doktrynerzy reprezentują całą partję liberalną
w rządzi, do są najciężniejsi; stoją oni ściśle na straży
konstytucyi królestwa. Wedle konstytucyi wyborcy może
być tylko ten, który płaci rocznie pewne minimum (42 fr.)
podatku. Partya doktrynerów pod osi do ideału teza-
sade, twierdząc, że tym tylko sposobem mogą się odna-
wiać bezustannie izba i rząd, bo cało wyborcze jest
przeważnie reprezentowane przez klasy średnie, zatem
ani rządy oligarchiczne, ani rządy mas bezwiednich nie są
tu możliwe. Oświata powszechna z nią i gło-
wana powszechnego, i ko zasady, do prawa wyborczego,
nie chcą, pomimo całej presji, jaką na nich wywierają
prawodawie liberalni patryoci wraz z prasą postępową.
Stasznych rząd broni tu Indép. belge, występując
bezzastannie przeciwko dziennikowi Echo du Parla-
ment, który obrabia wyłącznie interesy partji doktry-
nerskiej. Pozwólcie, że przytoczę cyfry, aby wykazać
ogromną różnicę, jakaby nastąpiła, gdyby oświata nie
zas podatki przyjęto za zasadę do prawa wyborczego.
Arytmetyka się nie myli, oto jej konkluzje: na 1,200,000
obywateli jest tylko 110,000 wyborców wnoszących prze-
pisany konstytucyą podatek, t. j. zaledwie dziesiąta część,
w której to liczbie jest jeszcze 40 na sto obywateli nie
umiejących czytać i pisać. Można bowiem mieć pieni-
dze, a nie być oświeconym; odwrotnie także tu ma
miejsce, obywatele oświeceni, nie mogą lub nie chcą
wnosić podatku, nie są przez to samo wyborcami. Są
to zresztą dwa główne zarzuty, których nigdy doktry-
nerzy zbici nie zdołają. Przyjmując oświatę powszechną
za zasadę do prawa wyborczego, na 1,200,000 obywa-
teli byłoby 480,000 wyborców, t. j. trzecia zamiast
dziesiąta część. Głosowanie byłoby nadto szersze
i oświecone: dwa niezbędne warunki sprawiedliwych
rządów. Doktrynerzy powołują się bezzastannie na dy-
nastyczne plebiscyty jakie miały miejsce we Francji,
aby tym łatwiej potępić zasadę głosowania powszechno-
go, a pomijając kardynalną kwestyą oświaty, którą prze-
ciez patryoci stawiają jako alfę i omegę do nowego

prawa wyborczego. Pomimo, że noszą nazwę partji li-
beralnej, nie chcą głosowania powszechnego, bo nie
chcą oświaty powszechnej, przynusowej. Doktrynerzy
nie zgadzają się również z radykalnymi w tem, czy
należy stanowczo zabronić nauczania księzom
i zgromadzeniom duchownym; stoją oni i tu przy kon-
stytucyi, tymczasem radykalni idą dalej, chcą aby wy-
łącznie nauczanie świeckie było pozwolone w króle-
stwie, czego najlepiej dowodzi wyborna mowa depu-
towanego brusselskiego p. Bergé, miana w izbie w prze-
szłym tygodniu.

Stronnictwo katolickie broni również konstytu-
cyi tam, gdzie takowa gwarantuje jego własne bezpie-
czeństwo; broni jej szczególnie w kwestyi oświaty, bo
za pomocą takowej zyskuje obszerne wpływy we wszy-
stkich klasach społeczeństwa. Chce ono oświaty, nie
szczędzi kosztów i pracy aby ją tutaj rozpowszechnić,
ale chce zarazem, aby jej tylko ksiądz udzielał, aby
tylko ksiądz szkoły patronował. Pośrednio, oświata
publiczna zyskuje niezawodnie na tem; nauczanie jednak
przez księży w Belgii udzielane, ma przedewszystkiem
na celu pozyskanie coraz większej liczby wyborców,
stronnictwu katolickiemu przychylnych. Uczucia religij-
ne są i były zawsze nieporównaną dźwignią do poru-
szania mas; za taką one tutaj służą stronnictwu kato-
lickiemu do osiągnięcia władzy. W tym względzie ko-
respondent nasz dał wystarczające objaśnienia (zobacz
Dzien. Pozn. num. 58, korespondent Eury, później i
ja napiszę wam obszerniej o wszechstronnych działaniach
partji katolickiej w Belgii).

Nauczanie jest tu w znacznej części w rękach du-
chowiestwa. Szkoły elementarne, klasztorne, są tu
tak liczne jak szkoły rządowe, a te ostatnie także du-
chowiestwo za swoje uważać może. Ma przytem dwa
razy tyle co rząd zakładów gimnazjalnych, nie mówiąc
już o edukacyi dziewcząt, którą całkowicie prowadzi
zgromadzenia klasztorne. Tym sposobem stronnictwo
katolickie ma wpływy stanowcze na kobiety, lud, ary-
stokrację, a nawet i część mieszczaństwa.

Zapatrząc się na metodę nauczania w Belgii, gło-
wne zarzuty, jakie takowej uczynić można — zarzuty,
które się zresztą najpóźniej stosują do Francji, są
następujące. W nauczaniu elementarnem, dzieci obcią-
żają zanaadto wielką ilością przedmiotów oraz ilością
godzin (7 do 8 dziennie), a za mało uczą pojmować i
myśleć.

W nauczaniu średnim (gimnazyalnem) dominują
języki i historia starożytna, a najpóźniej są zanie-
bane języki nowożytne, historia i geografia. Wiece o
ile ten ostatni zarzut jest słuszny, dopiero co bowiem
okazało się, że Francuzi ani geografii Niemiec, ani
swojego własnego kraju nie znali. O językach nowoży-
tnych już niema co mówić, niewiadomość ich jest po-
wszechnie znią.

Nareszcie do nauczania wyższego, czyli uniwersyte-
ckiego, prócz tego, że stosują się te same zarzuty co
do poprzedniego, tak zwana praktyczność jest tu pra-
wie wyłącznie uprawiana zarówno przez profesorów jak
i przez studentów. Kończący uniwersytet lub szkoły
inżynjery, mają tylko na widoku dobre umieszczenie
się i dobry zarobek. Jeden z deputowanych, p. Tho-
nisen, profesor uniwersytetu z Louvain, powiedział do-
pieroczo w izbach że zaledwie 5 na sto studentów uczą
się dla nauki, wszyscy prawie mają wyłącznie karyerę
na widoku. Kwestye te będę miał zaszczyt wyjaśnić
później czytelnikom, gdy pomówię o szkołach inży-
niery.

Internownanych francuzkich odstawiono już prawie
wszystkich w dniach 9 i 10 b. m. W przeszłym ty-
godniu zaszły w cytadelach w Arlon i Liège małe star-
cia, co dowodzi, że im się nie bardzo podobają osta-
nie chwile gościnności rządowej belgijskiej. Przewo-
żone ich darmo kolejami, partjami po parę set ludzi,
 eskortowanych przez oficerów belgijskich; dano żołnie-
rzom na granicy po jednym franku jako argent de
poche. Przypominacie sobie że w zgromadzeniu naro-
dowem francuzkiem proponowało dwa tygodnie temu
kilku deputowanych, aby zawołować podziękowanie
szwajcarskiemu i belgijskiemu ludowi za ich sympatye
dla Francji. Namigotność polityczna nie pozwoliła de-
putowanym zastanowić się należyte nad tą ważną kwe-
styą, mogli jednak dać dowód, że braterstwo ludów ce-
nią wyżej jak sympatye rządów. Belgijskiemu rządowi
należała się taka nauka.

PRUSY.

* Berlin, 17 marca. JCKMość przybył dziś do
Berlina przy najlepszym zdrowiu o godzinie 4 1/2, z po-
budnia w towarzysztwie księcia następcy tronu, księcia
Karola, hrabiego Moltkego i wielkiej głównej kwatery.
Cesarzowa, w księżna badeńska, księżna następczyni
tronu, księżna Karolowa i Fryderykowa Karolowa, księ-
żę Wilhelm (syn księcia następcy tronu) wyjechali cesa-
rski naprzeciwko aż do stacyi Wildpark. Na dworcu
kolei żelaznej była obecna królowa wdowa, w księż-
badeński, księżęta Aleksander, Jerzy, członkowie mini-
sterstwa stanu i jenerałowie. Przytomni witali cesarza
z uiesieniem. Cesarz powitał nasamprzód królową
wdowę, następnie wszystkich innych członków króle-
wskiego domu, śiskając ich; dalej Bismarcka, Wrangla i
Roona. Cesarz był bardzo wzruszony. Do każdego z
przytomnych przemówił kilka serdecznych słów. Wjazd
do miasta odbył się przez Linkestrasse, Königgratzer-
strasse, bramę Brandenburską i ulicę pod Lipami do
pałacu. Po drodze wszędzie licznie zebrane tłumy wzo-
nosiły radosne okrzyki.

Reprzentanci Berlina uchwalili na wczorajszym po-
siedzeniu, ażeby hrabiom Bismarckowi i Moltkemu wrę-
czyć dyplomy na honorowych obywateli stolicy a ich
statuy marmurowe naturalnej wielkości pomieścić w ra-
toszu.

Jak donosi Hessische Morgen Ztg. wyjazd
Napoleona z Wilhelmshöhe naznaczony jest na niedzielę
po południu. Z Kassel uda się tenże nadzwyczajny
potągami kolei żelaznej nasamprzód do Frankfurtu n. M.

Stosownie do artykułu VII preliminarjów pokojo-
wych z dnia 26 lutego 1871 mają się rozpocząć w Brukseli
rozkowania o zawarcie stanowczego pokoju, który
na podstawie pomienionych preliminarjów ułożony bę-
dzie, po ratyfikacyi tychże przez zgromadzenie narodowe
w Bordeaux i niemieckiego cesarza. Po podpisaniu tych
ratyfikacji dnia 1 marca w Bordeaux a 2 w Wersalu
obadwa rządy wyznaczają do prowadzenia dalszych ukła-
dów pełnomocników, a mianowicie ze strony francuskiej
dotychczasowego posta w Atenach, Baudé, mianując
go postem w Brukseli, jenerała Calin, de Goulard, a
członka zgromadzenia narodowego, i Declercq, amba-
sadora, — a ze strony niemieckiego państwa jako spe-
cjalnego pełnomocnika dotychczasowego posta Związku
północno-niemieckiego w Rzymie, Harry hrabiego Ar-
nima, tudzież posta Związku północno-niemieckiego przy
królewskim dworze belgijskim, Balana. Dopiero po za-
warcu i ratyfikacyi stanowczego pokoju oddana będzie

stosownie do artykułu VIII pomienionych preliminarjów
administracya departamentów, które jeszcze zajętemi po-
zostać mają przez niemieckie wojska, władzom francu-
cuskim. „Opuszczanie francuskich ziem, obsadzonych
przy zawarciu preliminarjów przez wojska nie-
mieckie“, pisze St. Anzeiger, „rozpocząć się miało
stosownie do artykułu III tychże po ratyfikacyi układu
z dnia 26 lutego przez zgromadzenie narodowe w Bor-
deaux obradujące. Odpowiednio do tego, jak to w przy-
toczonym artykule III jest powiedziane, opuściły nie-
mieckie wojska dnia 3 marca wnętrze miasta Paryża,
tudzież bezpośrednio potem forty położone po lewej stro-
nie Sekwany a następnie stopniowo departamenty Cal-
vados, Orne, Sarthe, Eure et Loir, Seine et Marne,
Aube, Côte d'or aż do lewego brzegu Sekwany. Aż do
zapłacenia w artykule II wymienionych kosztów wojen-
nych lub ich rat częściowych pewna część Francji po-
zostanie jako zakład obsadzona przez niemieckie wojska.
Artykuł III określa tę okupacyą tak co do czasu jak
i zmian dokładne, i dzieli ją głównie na trzy różne
stadya, z których każde ograniczone jest przez upłatę
jednej raty z pięciu miliardów, które Francya niemie-
ckiemu państwu ma zapłacić.

„Pierwsze stadjum rozpoczyna się z opuszcze-
niem pozycyi zwyw wymienionych i siega aż do zapła-
cenia pierwszego pół miliarda (130 milionów talarów).
Położenie terytoryalnych stosunków podczas tego stadjum
odpowiada mniej więcej obecnej sytuacji; jedyne lewy
brzeg Sekwany zostanie opuszczony. Armia I zajmuje
pozycye na północ od Sekwany, na południe-wschód łą-
czy się z nią dotychczasowa armia Mozy i III armia;
od ujścia Aube do Sekwany aż do Côte d'or sięgają sta-
nowiska II armji, podczas kiedy armia południowa tworzy
lewy skrzydło tej całej linii, która się ciągnie od
Rouen przez środkowe prowincje Francji wschodniej aż
do Dijon. — Miasto Paryż znajduje się w pierwszym
tém stadjum jeszcze pod armatami niemieckimi, które
z północnych i wschodnich fortów (Charenton, Nogent,
Rosny, Noisy, Romainville, Aubervilliers, fortyfikacyi St.
Denis) panują mianowicie nad niespokojnemi częściami
miasta, jak Montmartre, La Villette, Belleville. Siła
niemieckich wojsk na zajętem terytoryum w czasie tego
pierwszego stadjum jest nieograniczona, podczas kiedy
francuskie wojska obowiązane są tylko 40,000 żołnierzy
liniowych utrzymywać w Paryżu, zresztą stać na południe
od Loary, którą dopiero po podpisaniu stanowczego po-
koju przekroczyć mogą.

„Drugie stadjum rozpoczyna się z zaplaceniem
pierwszego półmiliarda i kończy się z złożeniem dal-
szych dwóch miliardów. Skoro pierwsza rata wypla-
cona zostanie, opuszcza niemieckie wojska forty po-
łożone po prawym brzegu Sekwany pod Paryżem, części
departamentów Seine, Seine inférieure, Seine et Oise
i Seine et Marne, tudzież departamenty Somme i Oise.
Również i przy drugim tém stadjum, któremu Fran-
cja we własnym interesie nie pozwoli się zapewne
przeciągnąć po za rok bieżący, lubo że do końca 1871
roku obowiązana jest jedynie do zaplacenja jednego mi-
liarda franków, miano baczność na wszystkie polityczne
i strategiczne stosunki, których uwzględnienie nakazy-
wało usposobienie panujące obecnie we Francji a mia-
nowicie w Paryżu. Granica okupacyjna jest tylko na
północy ku Niemcom cofnięta, linia graniczna ciągnie
się jeszcze od okolicy Cambray aż po za Dijon, w Laon,
La Fère itd. znajdując się niemieckie wojska; liczb
tych wojsk bynajmniej nie jest ograniczona.

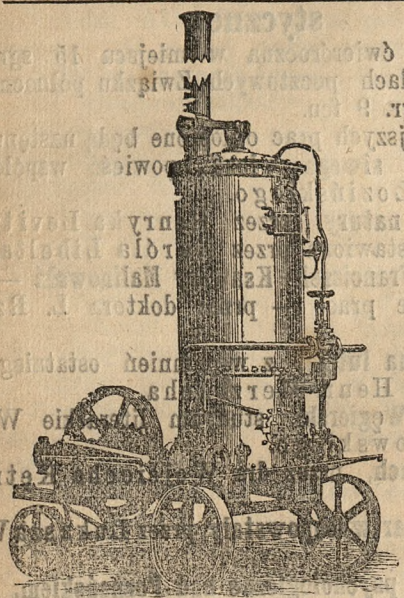
„Trzecie stadjum okupacyjne jest najważniej-
sze, gdyż prawdopodobnie najdłużej trwać będzie,
może nawet trzy lata, a w każdym razie aż do pokry-
cia kosztów wojennych, lub do załatwienia przyjętych
przez Niemcy finansowych rękomi. Po zaplaceniu 2ch
miliardów, okupacya niemiecka zajmować już tylko bę-
dzie departamenty Marne, Ardennes, Haute Marne, Meu-
se, Vosges, Meurthe, tudzież fortece Belfort z okragiem,
które służyć mają jako zakład za należące się jeszcze
sumy. — Granica wschodnia pomienionych departame-
tów, na północy fortece Sedan i Rocroy, na południe
Langres i Belfort, Reims, Epemay, obóz pod Châlons;
— wszystkie te punkty wydajątnaj znaczenie zajętego
kraju, które obejmują przeszło 700 mil, a zatem w przy-
bliżeniu równa się prowincji szląskiej. Liczba na tém
terytoryum znajdujących się wojsk niemieckich nie po-
winna przenosić 50,000 — siła, która w obec nierucho-
mej francuskiej armji, tudzież silnych w Alzacyi znajdu-
jących się rezerw, dość jest znaczna, a w każdym razie
wystarczająca.

„Z opuszczeniem lewego brzegu Sekwany, odnośnie
z przybyciem naczelnych wodzów armii lub komenderu-
jących jenerałów do obwodów im naznaczonych a wyżej
określonych przechodzą na nich funkcye jenerał-guber-
natorstw w Wersalu, Rheims i Nancy. Rozkazem gabi-
netowym z d. 5 bm. przyzwolono na rozwiazanie pomie-
nionych jenerał gubernatorstw tudzież prefektur w opuścić
się mających częściach Francji i na przeniesienie ich
funkcyi na naczelnych dowódców armii, do wnosze-
nia o zniesienie prefektur i do prowadzenia prawnych,
administracyjnych i dyplomatycznych rokowań z rzą-
dem francuskim mianowano zastępcą kanclerza państwa
królewsko-saskiego jenerał-porucznika i ministra wojny,
dotychczasowego jenerał-gubernatora w Wersalu, von
Fabric. Niemieckie władze wojskowe wstrzymują się
od wpływania na bieżącą administracyą gminną i de-
partamentową, tudzież na szkołę i kościół, natomiast
są uprawnione do odebrania francuskim władzom ad-
ministracyi, z wyjątkiem poboru podatków, jeżeli te nie
zaspokoją potrzeb wojsk niemieckich. Wyższą i poli-
cyą prasową, kontrolę nad niższą policyą i wspólne do-
zorowanie nad pocztami, kolejami żelaznymi i telegra-
fami wykonywać mają obok władz francuskich niemie-
ckie naczelne dowództwa.

„L'appetit vient en mangeant“ powiada przysłowie
francuzkie, które na dziennikarstwie niemieckim zdaje
się sprawdzać. Najświeższa Hansa zamieszcza arty-
kuł pod tytułem: „Helgoland unter schwarz-weiss-ro-
them Banner“ (Helgoland pod banderą czarno-biało-
czerwoną), w którym uważa nabycie Helgolanda za ko-
nieczność żeglarsko-narodową. W artykule tym powie-
dziano pomiędzy innemi: „Helgoland jest dotąd dla nas
nieustającą groźbą; Anglii nie przynosi; posiadanie
go nie ma dla niej, gdyby rozpocząć miała wojnę z któ-
rymkolwiekby krajem, najmniejszej wartości strategi-
cznej — natomiast jest on nader korzystną podstawą
operacyjną nie tylko dla Anglii, lecz i dla wszystkich
mocarstw morskich, którychby floty operować miały
przeciwko naszym wybrzeżom morza Północnego.“ Na
uzasadnienie tego twierdzenia jest przytoczone, że
blokady dziś możliwe jedynie są za pomocą parowców,
parowca zaś wojenne nie mogą zabierać ze sobą na
dłuż niż na 10 do 12 dni węgla, a zatem zapasy swe
zmuszone są uzupełniać, czego uskutecznić nie mogą
na pełnym morzu, lecz jedynie na spokojnej wodzie i
stojąc na kotwicy. Flota, która chce blokować Elbę,
Weserę i Jadę, znajdzie jedynie pod Helgolandem przy-
datny do zarzucania kotwicy grunt i do zaopatrzenia się
w wodę i węgiel. Przysługę tę wyświadczył Helgoland

Frankf. loterya.

Ciągnięcie V klasy 29 marca r. b.
Główna wygr. fl. 25,000.
 6000 itd.
 Losy nowe do V kl. mogą u mnie być wykupione do 25 marca.
 Zamówione losy nowe proszę odebrać najdalej dnia 27 marca. (1421)
Nowy kantor loter.
S. Litthauer,
 Wilhelmowski plac 17.

Köbner & Kanty

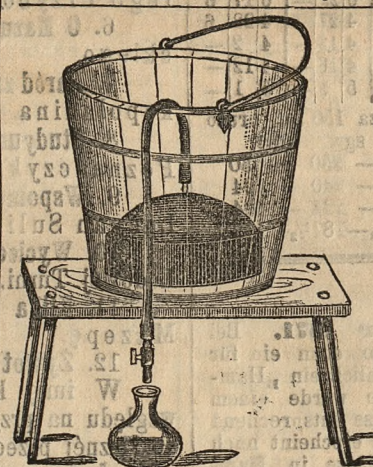
w Wrocławiu.
Przenośne maszyny parowe
 z kotłem Field'a
 (o sile 1 do 20 koni)
 własnej konstrukcji.
 Maszyny nie przymocowane do kotła, lecz z nim złączone. Przestrzeń do ogrzewania 15 stóp kwadratowych pr. się konia; zużycie węgla 5-6 funt. na godzinę i silę konia. Bez osadu kotłowego! Pewność przeciw eksplozji. (1404.)

Kawaler młody, osiedlony, trzeźwy i pracowity, poszukuje na tej drodze **warzyski życia**, któryby dla rozszerzenia handlu, najmniej 500 tal. w dom wniosła. Reflektantki raczą się zgłosić pod lit. B. a. B. 4 p. ste rest. **Poznań** (1418)

S. Mazurowicz,
Krawiec męzki,
 poleca szanownej Publiczności swój ofiśnie zaopatrzony skład najnowszych materii do ubiorów męzkich na porę terażniejszą i nadchodzącą latową, zarazem wykonuje wszelkie obstarunki w jak najkrótszym czasie i podług najumiarkowańszych cen.
 Wielka Rycerska ulica No. 7. (1435.)

Nakładem **Tygodnika Wielkopolskiego** wyszły **śpiewy** na jeden głos z towarzyszeniem fortepianu:

Zakłęcie,
 kompozycji **Michała Hertza**, cena 1 złp.
Włazł Kotek,
 kompozycji **Bolesława Dembińskiego**, cena 2 złp.
 i są do nabycia we wszystkich księgarniach po wyznaczonych cenach.

Filtry z węgla
 do czyszczenia najgorszej wody, jakie dostawiamy na rozkaz wojkowego wydziału lekarskiego król. pruskiego ministerstwa wojny dla armii niemieckiej ofiarujemy do użycia w domowych gospodarstwach, gospodarstwach wiejskich, domach dla chorych, fabrykach itd. (1085.)
Fabryka plastycznego węgla w Berlinie
 (H. Lorenz i Th. Vette) Engelufur 15.
 Ilustrowane cenniki bezpłatnie.
Skład u
A. Kluga junior,
 Wilhelmowski plac 4. (1428.)

Brosowsky'go patentowane Torfiarki

z najnowszymi ulepszeniami
 poleca do 6 resp. 18 stóp zagłębienia, znaną dobroć i pod gwarancją a zarazem udziela cenników jako też bliższych objaśnień
Fabryka machin i lejarnia żelaza
W. A. Brosowsky
 w Jasenitz pod Szczecinem. (1428.)

Na wiosnę polecam najnowsze dla panów koszule wierzchnie z kolorowego płótna.

A. z Pawłowskich Kaufmann,
Fabryka bielizny
 w Poznaniu przy placu Sapieżyńskim No. 1a.

Nowości na porę wiosenną

jako to: **wyroby na suknie wszelkiego rodzaju, kostiumy, halki, szale itd., Kabaty, paletoty, talmy, tuniques** — w aksamicie, jedwabiu, kaszmiru i w suknie — już są na składzie od najpojedynczych i najtańszych do najwykwintniejszych rodzajów w nadzwyczaj wielkim wyborze. (1273.)

Robert Schmidt,

dawniej Antoni Schmidt,
 Poznań, Rynek No. 63.

Skład wiedeński metody piwa

z książ. pszczyńsk. browaru w Tichau
Wrocław, Bürgerwerder przy koszarach 6c.
 ofiaruje beczkę bez beczki: wiedeńskiego marcowego po 8 tal. 10 sgr. wiedeńskiego składowego po 7 tal. 10 sgr., Bock i Ale po 10 tal. 10 sgr. (1141).
 Przy odbiorze większych ilości korzystny rabat.

Dla budujących!

Fabryka tektury, cementu drewnego i asfaltu
Jerzy Friedrich i Sp. w Wrocławiu,
Büttnerstrasse No. 4,
 poleca się do wykonywania:

Dachów z cementu drewnego (według syst. Häuslera),
Dachów tekturowych z listwami i bez listew,
Asfaltowania każdego rodzaju na korytarzach, w stajniach, w sklepach, trotoarach itp.
 Roboty wykonują się przez biegłych ludzi z **najlepszego materiału** po **nader tanich cenach** pod **kilkopiętną gwarancją.** (1406).

Hamburgsko-ameryk. akcyjno Tow. pakietowe.
 Bezpośrednia żegluga parowców pocztowych pomiędzy **Hamburgiem a Nowym Jorkiem**

za pomocą parowców pocztowych
Allemania, środa 23 marca (Holsatia, środa 13 kwietnia)
Cimbria, środa 29 marca (Thuringia, środa 19 kwietnia)
Westphalia, środa 5 kwietnia (Sycylla, środa 26 kwietnia)
 Cena podróży: kajuta pierwsza 165 tal. w pr. kur., druga kajuta 100 tal. w pr. kur., międzypokład 55 tal. w pr. kur.
Fracht L. 2 — za 40 hamb. stóp kubicznych z 15 pct. primage, za zwykłe przedmioty według umowy. (1427).
 Porto listowe z Stanów Zjednoczonych i do nich 3 sgr. Listy oznaczać należy „per Hamburger Dampfschiff“.

Nowa linia parowców
Miedzy Hamburgiem a Indiami Zachodnimi

via Grimsby i ewent. później Havre,
 do St. Thomas, La Guayra, Puerto Cabello, Curaçao, Colon, Santa Marta, Sabana i z Colon (Aspinwall) z połączeniem w Panama
do wszystkich portów Oceanu Spokojnego
 i via San Francisco do Japonii i Chin
 otworzoną zostanie dnia 24 marca r. a nadat dnia 24 m. parowiec jeden Towarzystwa wyprawionym zostanie; na-amprzód parowiec **Bavaria**, kapt. Stahl dnia 24 marca, **Borussia**, kapt. Kühlewein, 24 kwietnia, **Teutonia**, kapt. Milo dnia 24 maja.
 Bliższe szczegóły u maklarza okrętowego **August Bolten**, następ. wdowy Millera, Hamburg, jako też u upoważnionego na Prusy do zawierania układów podróży dla wżwz wymienionych okrętów i koncesjonowanego przedsiębiorcy emigracyjnego **L. von Trützschler** w Berlinie, Invalidenstrasse 67, i u specjalnych agentów dla Poznania i okolicy **w Poznaniu L. Mietschoff**, Kramarska ulic 1, **Fabian Charig** w firmie „Nathan Charig“, w Kempten **Salomon Eisner**.

Kobyłopolskie piwo skład.

w beczkach i butelkach poleca po cenach browarowych
Gustaw Wolff,
 12 Szeroka ul. 12. (1419.)

Uznanie.

W osłabieniu, braku soków, suchotach płucowych i zaflegmieniu.
 Do liweranta nadwornego pana Jana Hoffa w Berlinie.
Bydgoszcz, 9 stycznia 1871. Pański wyskok słodowy wzmocnił mnie i uleczył z méj choroby, czuję się już zupełnie zdrowym, proszę jednak o dalsze przesyłki. **Banisch.** — Wajmar, 3 listop. da 1870. WPana proszę przy zwrocie itd. o dalszą przesyłkę 300 butelek piwa zdrowia z wysoku słodowego dla tutejszego królewskiego lazaretu w rezerwowego itd. Delegowany krajowy dla W. księstwa sasko-wajmarskiego. **Biber.** — Przed siedmiu laty cierpiałem na suchoty płucowe, p. łączone z kaszlem i zaflegmieniem. Od niedawna używam przeciw ostatnim cierpieniom pańskiej słodowej czekolady i słodowych karmelków persiowych, które uwalniły mnie ku radości mojemu zdumieniu od cierpień moich w 81 roku życia.
 Skład główny w Poznaniu u **Braci Plessner**, Rynek 91, skład uboczny u **A. Podgórskiego** w Nakle, u **J. S. Löwintsohna** w Bydgoszczy, u **A. Hoffbauera** w Nowymyśle, u **H. Casariela** w Sremie, u wdowy **Berly Kunz** w Książu, u **Michała Badt** w Swarzędzu, u ekspedytenta poczty **Raschke** w Borku i u **Marcusa Wilkowskiego** w Czarniejewie. (1417)

„Oreodownik“

Od 1 kwietnia r. b. wychodzić będzie w Poznaniu trzy razy w tydzień, co wtorek, czwartek i sobotę, pismo **dla polskich klas średnich** tak przemysłowych jak rolniczych poświęcone sprawom politycznym i społecznym pod tytułem:

„Oreodownik.“

Oreodownik zawierać będzie:
 1) **Artykuły wstępne**, poruszające sprawy wyborów poselskich, sprawy ziemne, szkół, stowarzyszeń, jako to: Towarzystwo Przemysłowych, Kółek rolniczych, Spółek Pożyczkowych i tym podobnych;
 2) **Korespondencje** z W. Księstwa Poznańskiego, z Prus Zachodnich, z Śląska, z Mazurów;
 3) **Wyciągi polityczne**;
 4) **Odcinek**, zawierający powieści i zajmujące artykuły treści pouczającej i moralnej;
 5) **Wiadomości handlowe i ogłoszenia.**
Przedpłata wynosi na kwartał: w Poznaniu **17 i pół srebrnika**, na prowincjach: **20 srebrników.**

Zapisać można na wszystkich pocztach pruskich; w Poznaniu: w księgarni M. Leitgebry i Spółki, plac Wilhelmowski; w księgarni J. K. Zupańskiego, Nowa ul.; u p. Feliksa Rakowskiego, Wrocławska ul. No 20; w handlu cygar L. Kaniewskiego, Wodna ul. No 2; w handlu J. N. Leitgebry przy Garbarach; w handlu Affeltowicza, Chwaliszewo No 13, w handlu Myśkiewicz, Ostrowek No 1.
 Inseraty przyjmują prócz ekspedytorki księgarnie pp. J. K. Zupańskiego i M. Leitgebry i Spółki.
 Wydawca: **Dr. Roman Szymański,**
 z Poznania.

Szczęście zawsze kwitnie u Bascha.

W nadchodzącym głównym ciągnięciu **król. prusk. loteryi państw.** zapadnie decyzja co do następujących wygranych tal.: 150,000, 100,000, 50,000, 40,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 8 po 10,000, 24 po 5000, 45 po 2000, 577 po 1000 itd. (1944)
 Losy do tego 1/4, 1/2, 1/4, 1/8, 1/16, 1/32
 Losy poleca kantor loteryjny **S. Basch, Berlin,**
 Molkenmarkt 14.

W Dominium Jezewie

pod Borkiem są na sprzedaż 20,000 sztuk drzew owocowych, wysokopięnych, w wyborowych gatunkach: jabłonie, czereśnie, grusze, Reineclaudes, kopa po 15 tal. 40,000 dzików gruszkowych i jabłokowych, za trysię 5 tal., jesienią zdane na aleje za kopę 10 tal., flanka sprangowe dwuletnie za kopę 10 sgr. Także znaczny zapas nasienia cwikły obrymnej żółtej Pohla za cent. 15 tal., szefel po 4 tal. Nasienie marchwi bydłowej obrymnej białej za cent. 20 tal., funt po 7 sgr. 6 fen. Zgłoszenia u **ogrodnika J. Jabłonskiego.** (1215.)
 Wilhelmowski plac No 6 są na sprzedaż 2 pokoje z frontu położone zaraz lub o 1 kwietnia do wynajęcia, tak samo stajnia. (1366)

Od św. Michała roku b. poszukuje się **dwóch pańskich pomieszek**, składających się z 5-6 pokoi o ile możliwości na jednej z pierwszych ulic miasta. Bliższa wiadomość w ekspedycji **Dziennika** pod lit. **L. S. 21.** (1324.)

Ogłoszenia gospodarskie itd.

Gospodyni praktyczna tak w charakterze jako i praniu i prasowaniu żywy przyjąć obowiązki od 1 kwietnia 1871 roku. Adres M. U. Stary Rynek 71, u pana Urbanieckiego. (1410)
Gorzelnik żonaty, wolny od wojskowości, do tego czasu w wielkich parowozach gorzelniach wydatki do 10% poszukuje miejsca od św. Jana — gdzie? wskazać **Dziennik** Poznański. (1415)
 Dom **Skórczew** p. Książem poszukuje od s. Jana: **ekonomę, kucharkę i pannę służącą**, umiejącą krawieczynę, bielszy i pranie. Osobiste przedstawienie konieczne. (1363).

Kucharz żonaty bez rodziny z dobremi rekomendacjami szuka miejsca od 1 lipca. Bliższa wiadomość w eksp. **Dziennika** Poznańskiego. (1431)

Służący, znający swój zawód dobrze, życzy sobie miejsca od s. Jana. Bliższa wiadomość w eksp. **Dziennik**. (1432)

Jabłonie i grusze

w wyborowych gatunkach na zakładanie szkółek tanio ma na sprzedaż nauczyciel w Zbuzdewie pod Sremem. (1185)

Czerwoną i białą konieczyń tymotok, franc. lucernę **am kukurudzę końską** ząb wszelkie nasiona traw poleca **Naumann Werner,**
 (1409) Wilhelmowska ul. 18.

Wieś

w Galleyl w bliskości stacji kolejowej i miasta położona o 525 morgach roli i 144 560 morgach boru wraz z kompletnym inwentarzem i budynkami mieszkalnymi w dobrym stanie i dochodem z propinacji jest za 15,000 tal. do sprzedania. Łask. adresy sub B. L. 555 ekspedycje ekspedycje **anonosów Hasenstein & Vogler w Wrocławiu.** (1402)

W Urbanowie pod Gródziskiem są **flance brzozone i olazowe** do sprzedania. Także **tepole piramidalne.** (1316)

Drzewka i krzewy owocowe, świerki itp.
 sprzedaje **A. Żmudziński**
 w Mokronosach pod Srebrną Górą. (1416)

2000 sześciu zdrowych perek

w połowie białych w połowie czerwonych, ma na sprzedaż (1364),
Dom. Sienno p. Wągrówcem
40 wędpli owsa do siewu
20 wędpli białych kartofli
 ma na sprzedaż (1381),
Dom. Ostrowite pod Trzemesznem.

W rewirze leśnym **Praręczewo** pod Wielichowem jest **111 kóp trzciny** do sprzedania. (1357)

W poniedziałek rano dnia 20 b. m. przybędzie znowu do hotelu Keilera z wielkim transportem **krów i cieląt** z legu noteklego. **W. Hamann**, handlarz bydła. (1415)

Teatr polski.

W niedzielę, dnia 19 marca 1871.
Pan Jowiński
 komedia w 4 aktach Aleks. hr. Fredry.
 Drugi występ gościnny p. **Józefa Ryckera**
Lech Nowakowski.